

Ruimte voor sport in Rijswijk

Vraag-aanbodanalyse naar binnen- en
buitensportaccommodaties

Jeroen Brus

David Romijn

Ruimte voor sport in Rijswijk

Vraag-aanbodanalyse naar binnen- en buitensportaccommodaties

in opdracht van gemeente Rijswijk

Jeroen Brus
David Romijn

Mulier Instituut

sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Onderzoeksvragen	7
1.2	Leeswijzer	7
2.	Relevante ontwikkelingen en prognoses	9
2.1	Bevolking	9
2.2	Onderwijs	11
2.3	Sportdeelname	12
2.4	Sportaccommodatiegebruik	14
3.	Binnensport	17
3.1	Aanbod	17
3.2	Behoefte	29
3.3	Gebruik en bezetting	31
4.	Buitensport	39
4.1	Hockey	40
4.2	Honk- en softbal	42
4.3	Korfbal	43
4.4	Voetbal	44
5.	Conclusie	47
5.1	Binnensport	47
5.2	Buitensport	48
5.3	Slotbeschouwing en aanbevelingen	49

1. Inleiding

De gemeente Rijswijk wil over inzicht beschikken in de huidige en toekomstige (2025 en 2035) behoefte aan gemeentelijke sportaccommodaties. Het doel van dit onderzoek is inzicht te bieden in de afstemming tussen vraag en aanbod van binnen- en buitensportvoorzieningen in Rijswijk. Hiermee kan de gemeente vragen beantwoorden van gebruikers (waaronder verenigingen), grip blijven houden op veranderingen in de behoefte aan sportvoorzieningen en waar nodig werken aan een optimalisering van het sportaccommodatiebeleid. Hier speelt mee dat de gemeente Rijswijk te maken krijgt met een bevolkingsgroei. In het zuidoosten van de gemeente is het nieuwbouwproject RijswijkBuiten in 2013 van start gegaan. Het project zal tot 2023 doorlopen. In deze periode worden 2.300 nieuwe woningen gebouwd. De verwachting is dat dit gevolgen heeft voor de behoefte aan sportaccommodaties.

1.1 Onderzoeksvragen

Op basis van de kennisbehoefte van de gemeente Rijswijk zijn onderstaande vragen opgesteld.

Binnensport

1. Wat is de huidige en toekomstige (2025 en 2035) vraag naar binnensportaccommodaties in de gemeente Rijswijk voor onderwijs en binnensport en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
2. Wat is het huidige gebruik van binnensportruimte door verschillende gebruikersgroepen en waar en wanneer doen zich of gaan zich mogelijk knelpunten voordoen in de bezetting van de binnensportruimte?

Buitensport

3. Wat is de huidige vraag naar velden voor hockey, honk-/softbal, korfbal en voetbal in de gemeente Rijswijk en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
4. Wat is de vraag naar velden voor deze sporten in 2025 en 2035 op basis van de te verwachten bevolkingsontwikkeling (omvang en samenstelling) en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een aantal ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. In hoofdstuk 3 wordt het aanbod van en de behoefte aan binnensportruimte behandeld en wordt ingegaan op de bezetting van binnensportruimte in Rijswijk. In hoofdstuk 4 komt de behoefte van de buitensport aan bod. In hoofdstuk 5 worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek behandeld en met de onderzoeksvragen verbonden.

2. Relevante ontwikkelingen en prognoses

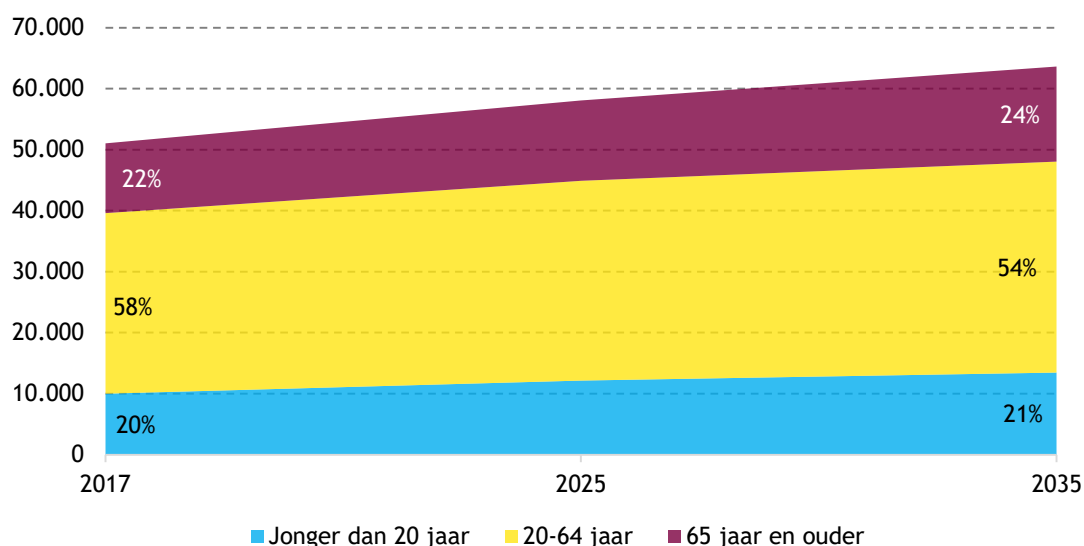
In dit hoofdstuk worden ontwikkelingen beschreven die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. De bevolkingsprognose van de gemeente Rijswijk, de leerlingenprognoses van de scholen in de gemeente en de landelijke ontwikkelingen in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik worden achtereenvolgens behandeld.

2.1 Bevolking

Gemeente

De verwachting is dat de bevolking in de gemeente Rijswijk van 51.027 inwoners in 2017 zal groeien naar 63.608 inwoners in 2035 (+25%, figuur 2.1). De groep jonger dan 20 jaar (+35%, +3.500 inwoners) en de groep inwoners ouder dan 65 jaar (+36%, +4.100 inwoners) groeien relatief het hardst.

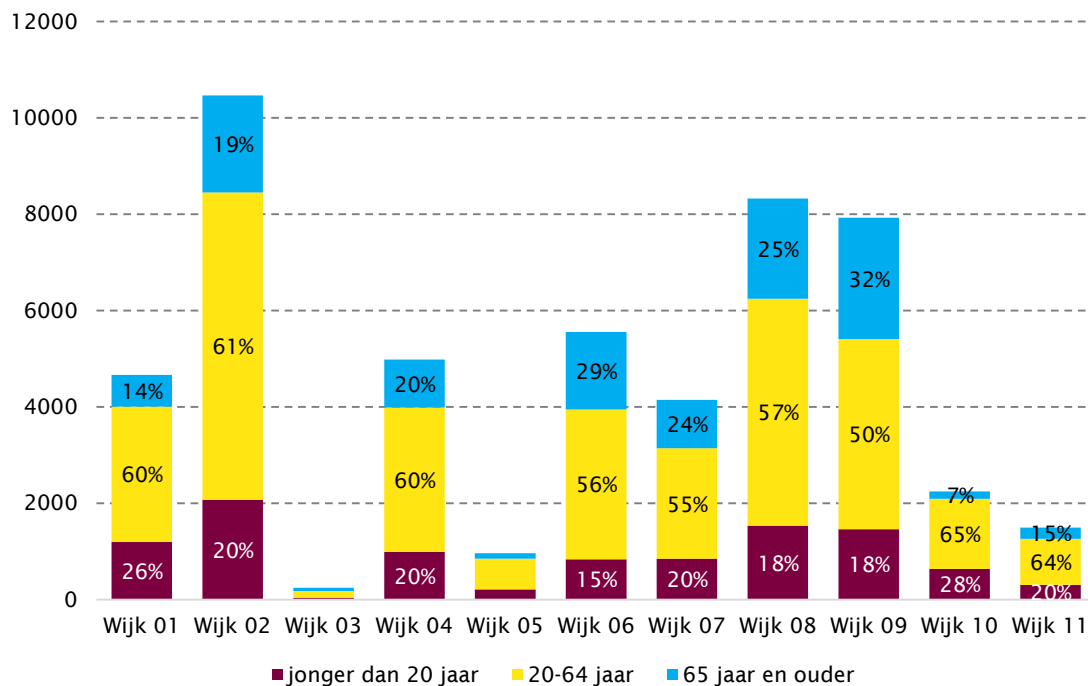
Figuur 2.1 Verwachte bevolkingssamenstelling Rijswijk in 2017, 2025 en 2035

Wijken

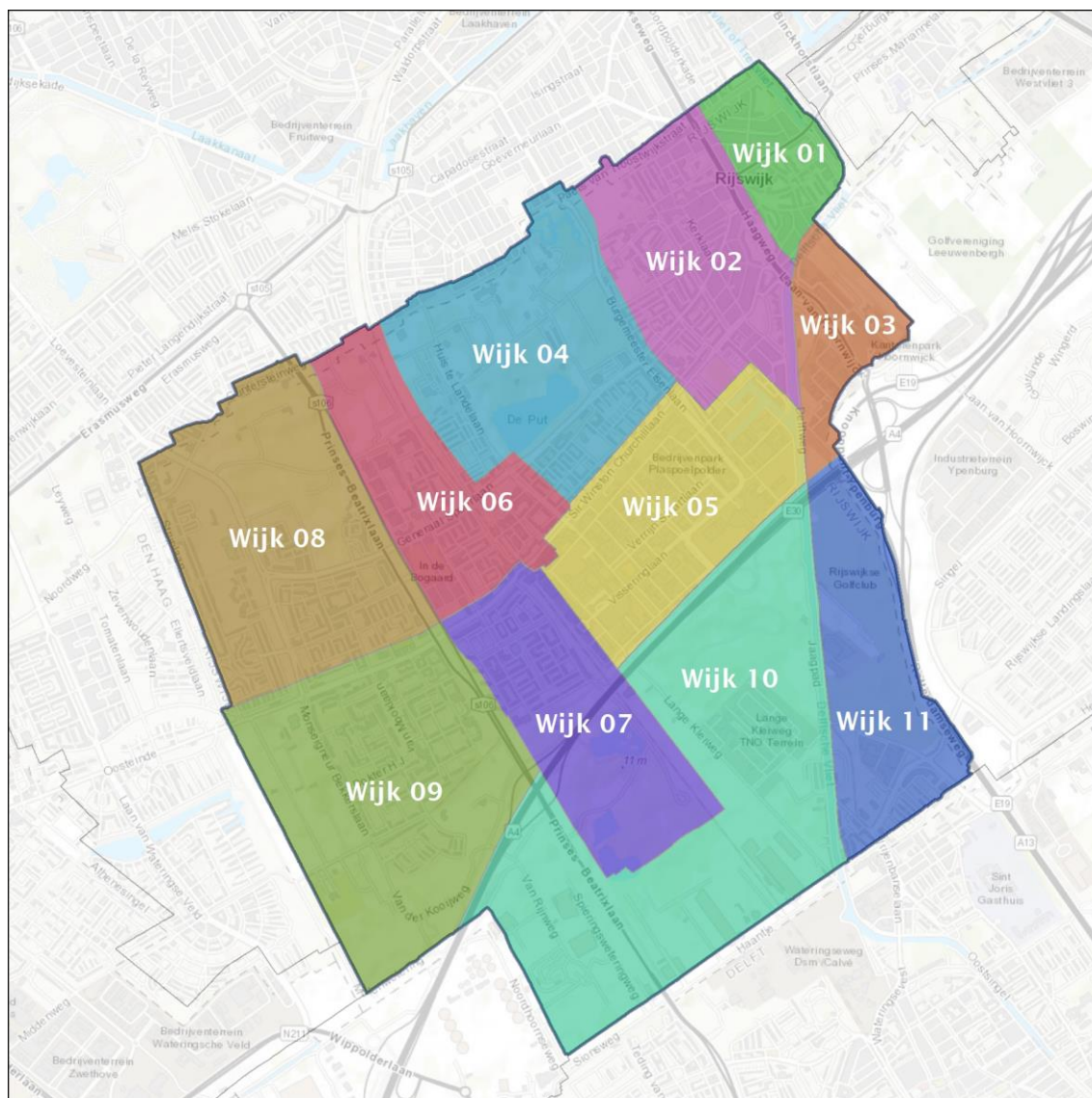
De gemeente Rijswijk heeft 11 wijken (kaart 2.1). Wijk 02 is qua inwoners de grootste wijk met 10.465 inwoners, gevolgd door wijk 08 met 8.330 inwoners (figuur 2.2). De verwachting is dat wijk 10 zal groeien qua inwonertal, aangezien hier veel nieuwbouwprojecten plaatsvinden (RijswijkBuiten). Op wijkniveau is geen bevolkingsprognose beschikbaar.

Figuur 2.2 Inwoners gemeente Rijswijk per wijk in 2017

Bijna een derde van de inwoners van wijk 09 zijn 65 jaar of ouder. Ook wijk 06 (29%), wijk 08 (25%) en wijk 07 (24%) hebben relatief veel ouderen. Wijk 10 (veel nieuwbouw) heeft relatief gezien de meeste kinderen (28%).

Kaart 2.1 Wijkindeling Rijswijk

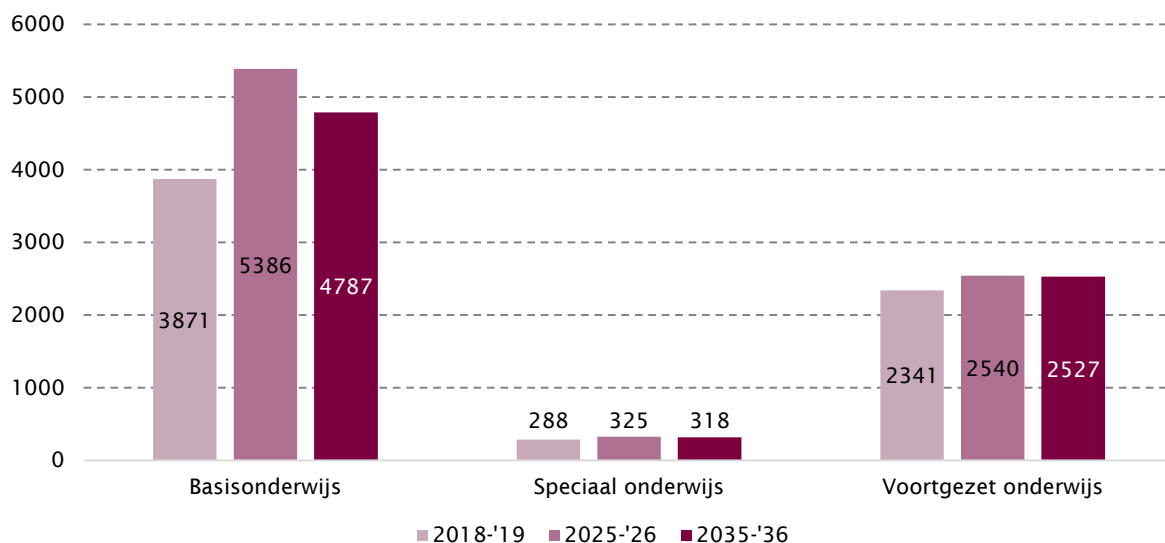
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.2 Onderwijs

Gemeenten hebben een wettelijke taakstelling in het voorzien van sportruimtes ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Hoeveel sportruimtes hiervoor nodig zijn, is afhankelijk van het aantal scholen in de gemeente en het aantal leerlingen (groepen) waaraan deze scholen bewegingsonderwijs geven.

De gemeente Rijswijk heeft 20 onderwijsinstellingen waarvan veertien basisscholen, drie scholen voor speciaal onderwijs en drie middelbare scholen. In het schooljaar 2018-'19 volgen 6500 leerlingen bij deze instellingen onderwijs. Het aantal leerlingen zal naar verwachting tot het schooljaar 2025-'26 stijgen tot 8.251, waarna het in de periode tot 2035-'36 weer zal dalen tot 7.632 leerlingen (figuur 2.3).

Figuur 2.3 Verwachte leerlingaantallen per type onderwijs

In hoofdstuk 3 beschrijven we de gevolgen van deze ontwikkeling voor de behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van bewegingsonderwijs.

2.3 Sportdeelname

Om tot goede voorspellingen over de behoefte aan sportruimte te kunnen komen, bekijken we welke trendmatige ontwikkelingen in de sport(deelname) we kunnen identificeren en hoe deze ontwikkelingen uitwerken op het gebruik van binnen- en buitensportaccommodaties in de toekomst.

Landelijk

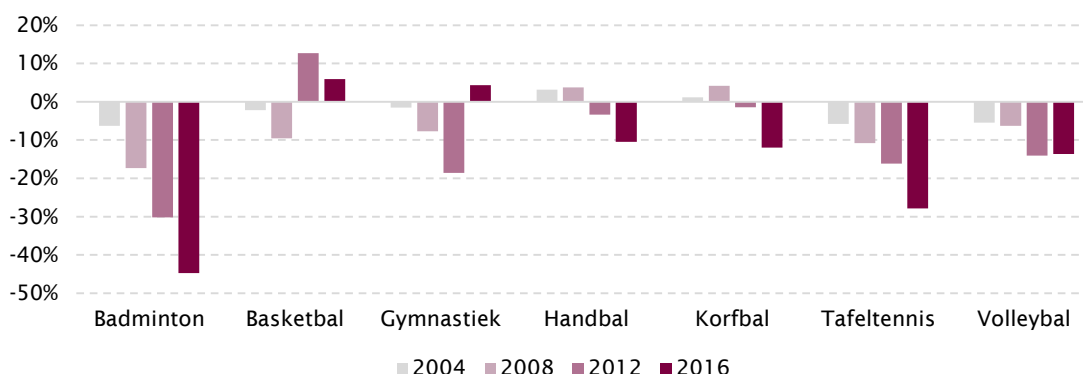
In de afgelopen zestien jaar viel te zien dat de sportdeelname in Nederland na een periode van groei inmiddels constant is. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel en ligt rond 65 procent (uitgaande van een maandelijkse sportdeelname); dit geldt ook voor de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (circa 31%). De ledentallen van de afzonderlijke sportbonden zijn de afgelopen jaren zeker niet stabiel.

Binnensport

De grootste sportbond waarvan de activiteiten grotendeels in een binnensportruimte plaatsvinden is de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (ruim 300.000 leden), één van de kleinste binnensportbonden is de Nederlandse Tafeltennisbond (bijna 28.000 leden). De algemene trend bij de binnensportbonden de afgelopen jaren is van teruglopende ledenaantallen (figuur 2.4). Met uitzondering van de basketbalbond en de gymnastiekunie¹, hebben de grootste binnensportbonden sinds 2000 een terugloop in ledenaantallen meegemaakt.

¹ De KNGU laat in 2015 door een wijziging in de registratiemethode een grote stijging (+62.000) van het aantal lidmaatschappen zien. Bron: NOC*NSF ledentalrapportage 2015.

Figuur 2.4 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2000-2016 (met 2000 als uitgangsjaar)

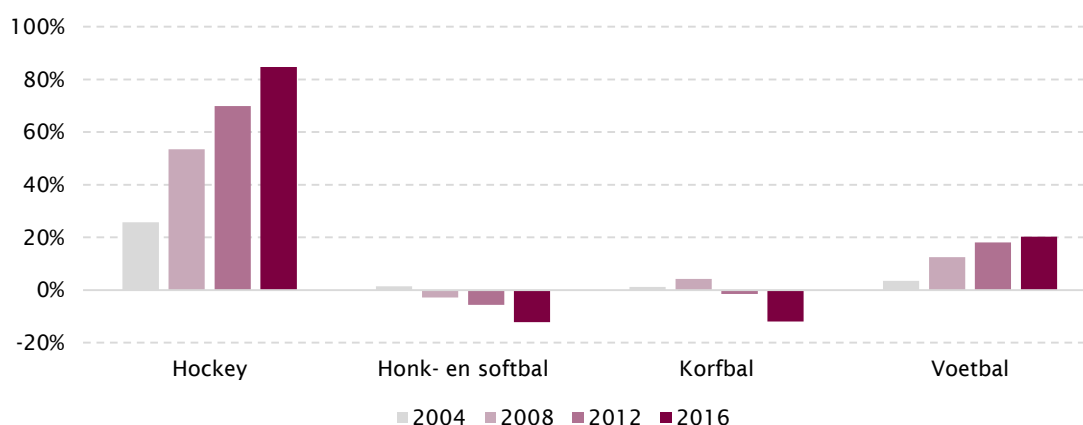
Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Buitensport

Een duidelijke tweedeling is zichtbaar in de ontwikkelingen in de ledentallen van de vier buitensportbonden van de sporttakken waar dit onderzoek zich op richt (figuur 2.5).

De voetbalbond KNVB is de grootste sportbond met ruim 1,2 miljoen leden; het aantal leden van de KNVB is tussen 2000 en 2016 met een vijfde toegenomen. De hockeybond KNHB (250.000 leden in 2016) heeft sinds 2000 een forse en structurele groei in ledentallen meegemaakt. In dezelfde periode is het aantal leden aangesloten bij de korfbalbond KNKV met [12](#) procent afgenomen (85.000 leden in 2016). Ondanks een tussentijdse groei heeft de honk- en softbalbond KNBSB in 2016 [12 procent](#) minder leden dan in 2000 (circa 21.000 in 2016, circa 24.000 in 2000).

Figuur 2.5 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse buitensportbonden in de periode 2000-2016 (met 2000 als uitgangsjaar) (in procenten)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

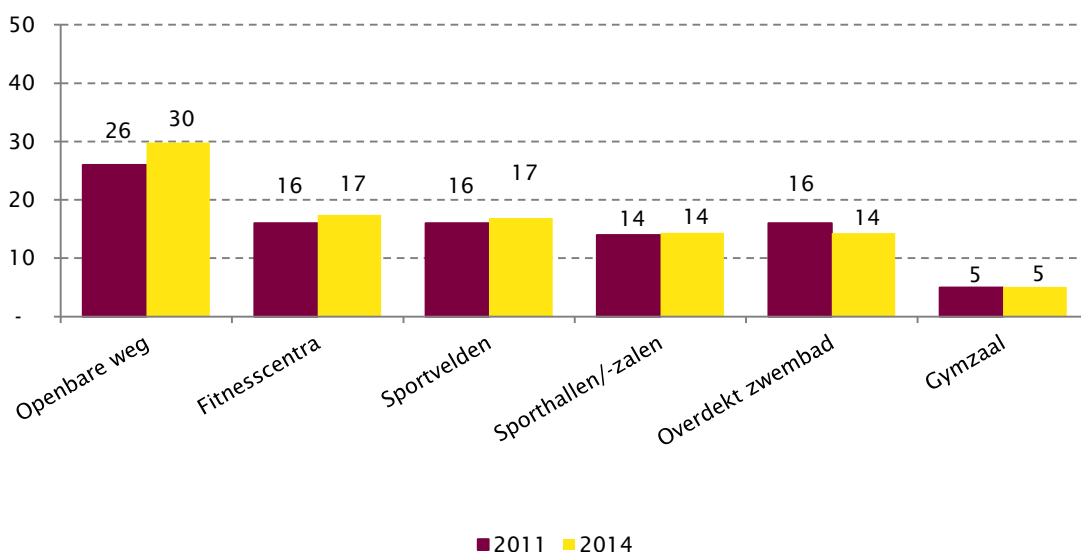
Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste zestien jaar bij de binnen- en buitensportbonden een-op-een toepasbaar is op de zestien jaar die gaan komen. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een grote toename te maken hebben gehad, in hetzelfde tempo blijven doorgroeien. Evenmin zullen sporten die een fors aandeel aan leden zagen verdwijnen, in dezelfde mate blijven slinken op weg naar volledige verdwijning. Daarnaast heeft bovenstaande analyse alleen betrekking op de ledentallen van de sportbonden. Informele of recreatieve sportgroepen, zoals een vriendenclub die eens in de zoveel tijd in een zaal badmintont of volleybalt buiten de badminton- of volleybalbond om, blijven buiten beschouwing.

Een andere ontwikkeling dan de toe-/afname van ledenaantallen bij sportbonden die van belang is bij het gebruik van accommodaties, is het gebruik van binnensportaccommodaties in de wintermaanden door 'veldsporten'. Met name hockey en voetbal maken in de winter steeds meer gebruik van sporthallen voor trainingen en/of wedstrijden. Dit leidt in deze periode vaak tot topdrukke in de hallen. Omdat de hockeybond ook nog de snelst groeiende sportbond is, is dit een belangrijke ontwikkeling voor de benodigde sportruimte. Daarnaast worden buitensportaccommodaties gebruikt voor activiteiten die ook toegankelijk zijn voor niet-leden (bijvoorbeeld een familievoetbaltoernooi) wat invloed heeft op de bezetting van de accommodaties.

2.4 Sportaccommodatiegebruik

Sporthallen en sportzalen worden door 14 procent van de Nederlandse bevolking gebruikt voor sportbeoefening. Sportvelden en fitnesscentra zijn populairder met beide een gebruikerspercentage van 17 procent in 2014. De openbare weg wordt voor sportdoeleinden het meest gebruikt, en groeide in de periode 2011-2014 van 26 procent naar 30 procent. Gymzalen worden vooral gebruikt voor bewegingsonderwijs. Slechts 5 procent van de Nederlandse bevolking gebruikt gymzalen voor sportbeoefening.

Figuur 2.5 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening in 2011 en 2014, bevolking Nederland 6-79 jaar (in procenten)

Wanneer we op basis van landelijke gegevens kijken naar welke leeftijdsklassen de voornaamste gebruikers zijn van sporthallen en -zalen en gymzalen (tabel 2.6), dan zien we dat het gebruik afneemt als de leeftijd stijgt. We zien verder dat een groot deel van de inwoners tussen 6 en 17 jaar gebruikmaakt van sportvelden.

Tabel 2.6 Gebruik sportaccommodaties 2014 naar leeftijdsklasse (percentage van de Nederlandse bevolking)

	Gebruik sportvelden		Gebruik gymzaal*	Gebruik openbare weg
	Gebruik sportvelden	Gebruik sporthal/-zaal		
6-79 jaar	17	14	5	30
6-11 jaar	45	32	15	12
12-17 jaar	43	34	14	24
18-24 jaar	23	25	7	31
25-34 jaar	17	15	3	39
35-49 jaar	12	10	3	35
50-64 jaar	8	7	2	33
65-79 jaar	7	6	3	21

Bron: OBiN, 2013-2014.

*Exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

3. Binnensport

Binnensportruimte wordt in dit onderzoek gezien als de overdekte sportruimten die worden benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs of lichamelijke opvoeding. Bijzonder aan deze sportruimten is het dubbelgebruik voor sport en bewegingsonderwijs én dat meerdere sporten in deze ruimtes door middel van verschillende belijningen van dezelfde sportvloer gebruikmaken. Dat onderscheidt dit soort binnensportruimten van andere overdekte binnensportruimtes, zoals turnhallen, tennishallen en fitnesscentra, die alleen voor één tak van sport gebruikt kunnen worden. Waar het gaat om de meer multifunctionele binnensportruimten, is een driedeling in typen accommodaties gangbaar, die vooral is gebaseerd op de vloeroppervlakte van de accommodatie. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen.

3.1 Aanbod

Standardsporthallen hebben minimaal drie vakken en hebben als minimale afmeting 44 bij 24 meter. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, handbal, zaalhockey, korfbal, zaalvoetbal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen), alsmede trainingsvormen voor klimsport. In Rijswijk liggen twee sporthallen, allebei in eigendom van de gemeente (tabel 3.1).

Een standaard sportzaal heeft twee vakken en kent een afmeting van 28 bij 22 meter. In sportzalen wordt ruimte geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen). Sportzalen bieden in principe mogelijkheden voor competitie en training. Voor tennis, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal en zaalvoetbal is het echter niet mogelijk om in een sportzaal competitievormen te beoefenen. Wel kunnen sportzalen voor deze sporten als trainingsmogelijkheden fungeren (alsmede voor klimsport). De gemeente Rijswijk heeft één sportzaal, de Van Zweedenzaal, die in eigendom is van de gemeente (tabel 3.1).

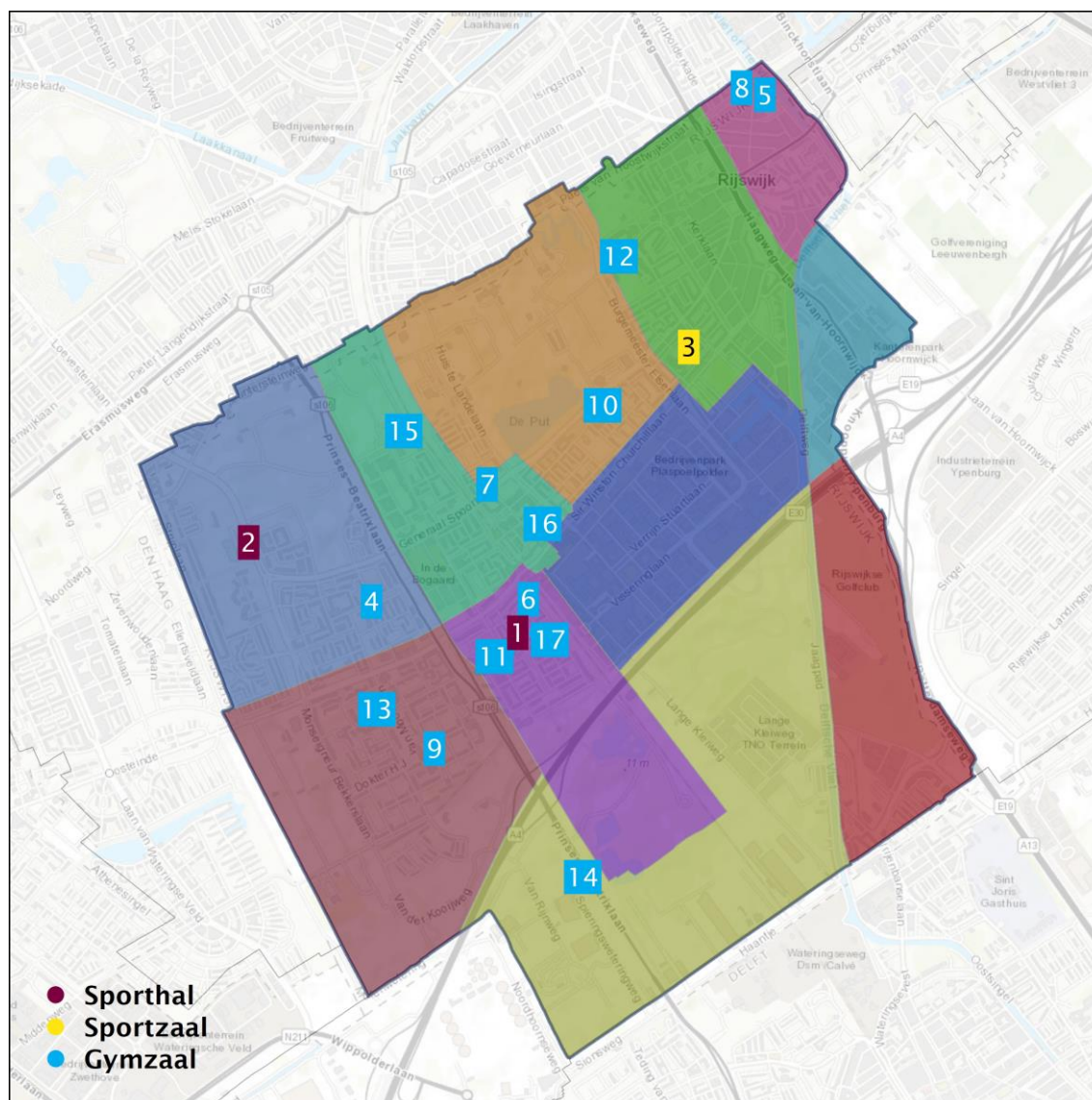
Gymzalen worden primair gebouwd om bewegingsonderwijs te faciliteren en zijn niet voor alle (verenigings)sporten geschikt. De afmetingen voor gymzalen zijn vaak afgeleid uit de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Gymzalen kunnen wel functioneren als trainingsmogelijkheden voor andere sporten. In Rijswijk liggen zestien gymzalen, waarvan vier gemeentelijke gymzalen (tabel 3.1).

Het gebouw van de Marimbahal heeft, naast de sporthal, een bijzaal van 12,5 bij 7 meter. Deze hal is te klein om als gymzaal te worden gerekend en komt daarom verder niet in de analyse voor.

Tabel 3.1 Aanbod en afmeting van binnensportruimte in Rijswijk

	Naam	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Eigendom
	<i>Sporthal</i>				
1	Marimbahal	42,5	30	9	Gemeente
2	De Schilp	48	44	7	Gemeente
	<i>Sportzaal</i>				
3	Van Zweedenzaal	28	22	7	Gemeente
	<i>Gymzaal</i>				
4	Steenvoorde	21	12	5,5	Gemeente
5	Nicolaas Beets	14	12	5,5	Gemeente
6	Brede School Muziekbuurt	22	14	5,5	Gemeente
7	Brede School Stationskwartier	24	12	5,5	Gemeente
8	Kronenburgh	13,5	12	5,5	Basisschool
9	Het Kristal	16	13,5	5,5	Basisschool
10	Rehobotschool	21	12	5,5	Basisschool
11	De Voorde	21	14	5,5	Basisschool
12	Mariaschool	20	10	5,5	Basisschool
13	Petrusschool	21	12	5,5	Basisschool
14	Buitenrijck	24	14	5,5	Basisschool
15	Rijswijks Lyceum/Van Vredenburgcollege (3 zalen)	21	12	5,5	Voortgezet onderwijs
16	Stanislascollege	21	12	5,5	Voortgezet onderwijs
17	GS Randstad	21	12	5,5	Voortgezet onderwijs

Kaart 3.1 Spreiding van binnensportruimte in Rijswijk

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2018

Vergelijking met Databestand SportAanbod

Het Databestand SportAanbod (DSA) omvat alle geregistreerde sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000). In Nederland zijn volgens het DSA 4.100 gymzalen, 689 sportzalen en 1.841 sporthallen (tabel 3.2). Dit komt neer op een gemiddelde van zestien zaalsporteenheden per 25.000 inwoners (alle leeftijden). Hierbij is een gymzaal één zaalsporteenheid, een sportzaal telt voor twee zaalsporteenheden en een sporthal telt voor drie zaalsporteenheden.

De binnensportruimten in Rijswijk vertalen zich naar 24 zaalsporteenheden², dit resulteert in 11,8 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners. In verhouding tot het Nederlands gemiddelde, het gemiddelde van de VSG-regio Haaglanden³ en het gemiddelde van de gemeenten met een vergelijkbaar inwoneraantal, beschikt de gemeente Rijswijk over relatief weinig binnensportruimte. Opvallend is het lage aantal sporthallen per 25.000 inwoners in de gemeente; met 1,0 ligt dit ver onder het Nederlands gemiddelde van 2,7. Ook het aantal sportzalen is laag in verhouding tot de gemiddelden van de VSG-regio, vergelijkbare gemeenten en Nederland.

Tabel 3.2 Vergelijking landelijke cijfers binnensportaccommodaties

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaalsporteenheden	
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners
Rijswijk	2	1,0	1	0,5	16	7,8	24	11,8
VSG-regio Haaglanden	93	2,2	45	1,1	236	5,6	605	14,2
Gemeenten met 25.000-85.000 inwoners	888	3,0	311	1,1	1.605	5,5	4.891	16,8
Nederland	1.841	2,7	689	1,0	4.100	6,0	11.001	16,2

Bron: Databestand Sportaanbod (DSA), 2016. bewerking: Mulier Instituut.

² 2 sporthallen = 6 zaaldelen; 1 sportzaal = 2 zaaldelen; 16 gymzalen = 16 zaaldelen; 6+2+16= 24 zaaldelen.

³ De VSG-regio Haaglanden bestaat uit de gemeenten: Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Midden-Delftland.

Functionaliteit aanbod

In deze paragraaf kijken we naar de functionaliteit van het huidige aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Rijswijk. De vloerafmetingen van de accommodaties worden naast de richtlijnen gelegd die zijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF om te bezien welke sporten in welke ruimtes kunnen worden geaccommodeerd. Om de geschiktheid voor bewegingsonderwijs te toetsen, worden de afmetingen die zijn opgenomen in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rijswijk 2015 en de richtlijnen van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) gebruikt. In deze analyse wordt alleen naar de vloerafmetingen gekeken. Het is niet gezegd dat indien een ruimte de noodzakelijke afmetingen heeft, daar in de praktijk bewegingsonderwijs gegeven kan worden of dat daar specifieke sporten kunnen worden beoefenend. Hiervoor moet naar de aanwezige materialen, de belijning van de vloeren en de plaatsing van de grondpotten in de vloer worden gekeken. Deze analyse heeft als doel om uiteen te zetten welke mogelijkheden de ruimtes in theorie hebben. Met deze informatie kan eventueel worden besloten om door het plaatsen van extra materialen, het aanleggen van nieuwe belijning of (her)plaatsen van grondpotten de functionaliteit van de ruimtes te vergroten.

Bewegingsonderwijs

In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rijswijk 2015 is opgenomen dat een ruimte voor bewegingsonderwijs minimaal 252 vierkante meter (21 bij 12 meter) dient te zijn met een hoogte van minstens 5 meter. De KVLO is van mening dat deze, veelgebruikte, standaardmaat van 252 vierkante meter te klein is voor de huidige invulling van bewegingsonderwijs, zowel in het primaire onderwijs als het voortgezet onderwijs. Het gelijktijdig zelfstandig en gedifferentieerd werken in groepen aan verschillende bewegingsactiviteiten en het (sport)spelen op aangepaste veldjes, vraagt om bredere en grotere zalen (KVLO, 2009). De KVLO is van mening dat een zaal voor bewegingsonderwijs minimaal 308 vierkante meter dient te zijn (22 bij 14 meter). Daarnaast wordt voor het voortgezet onderwijs, naast de minimale standaardzalen, grotere (26 bij 14 meter) en dubbele gymzalen (27 bij 22 meter) aanbevolen (KVLO, 2009).

De Rijswijkse sporthallen kunnen allebei in twee delen worden opgesplitst. Dit levert volgens zowel de eis van de verordening als de richtlijn van de KVLO twee geschikte zaaldelen op voor bewegingsonderwijs (tabel 3.3). De Van Zweedenzaal kan ook in twee delen worden gescheiden, wat volgens de eis van de verordening twee geschikte zaaldelen oplevert. Volgens de richtlijn van de KVLO zijn de opgesplitste zaaldelen in de sportzaal niet groot genoeg voor bewegingsonderwijs. Tien van de veertien gymzalen voldoen aan de voorgeschreven afmetingen zoals beschreven in de verordening, slechts twee daarvan zijn volgens de KVLO geschikt om bewegingsonderwijs te accommoderen. In totaal zijn in de gemeente Rijswijk zestien zaaldelen volgens de verordening geschikt voor bewegingsonderwijs. Als wordt gekeken naar de richtlijn van de KVLO zijn zeven zaaldelen in de gemeente voor bewegingsonderwijs geschikt.

Tabel 3.3 Functionaliteit binnensportaccommodaties in Rijswijk

				Aantal geschikte zaaldelen voor bewegingsonderwijs	
Naam	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Verordening	KVLO-richtlijn
<i>Sporthal</i>					
1 Marimbahal	42,5	30	9	2	2
2 De Schilp	48	44	7	2	2
<i>Sportzaal</i>					
3 Van Zweedenzaal	28	22	7	2	1
<i>Gymzaal</i>					
4 Steenvoorde	21	12	5,5	1	0
5 Nicolaas Beets	14	12	5,5	0	0
6 Brede School Muziekbuurt	22	14	5,5	1	1
7 Brede School Stationskwartier	24	12	5,5	1	0
8 Kronenburgh	13,5	12	5,5	0	0
9 Kristal	16	13,5	5,5	0	0
10 Rehobotschool	21	12	5,5	1	0
11 De Voorde	21	14	5,5	1	0
12 Mariaschool	20	10	5,5	0	0
13 Petrusschool	21	12	5,5	1	0
14 Buitenrijck	24	14	5,5	1	1
15 Rijsw. Lyc./Van Vredenburgcollege (3 zalen)	21	12	5,5	3	0
16 Stanislascollege	21	12	5,5	1	0
17 GS Randstad	21	12	5,5	1	0

Sportgebruik

De normen die zijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF, zijn opgesteld door de Normcommissie Overdekte Multidisciplinaire Sportaccommodaties (tabel 3.4). Voor deze analyse wordt uitgegaan van de minimale afmetingseisen, zowel voor de speelveldoppervlakte als de omloop rondom het speelveld. Het is mogelijk dat een sportbond dispensatie verleent voor accommodaties die niet voldoen aan de minimale afmetingseisen. Verenigingen krijgen dan toestemming om in deze (te kleine) accommodaties aan de bondscompetities deel te nemen. Aan de andere kant stellen sportbonden strengere afmetingseisen wanneer een vereniging op een bepaald niveau competitie speelt. De accommodaties moeten voor hogere speelniveaus veelal ruimer of hoger zijn.

Sportruimtes die niet voldoen aan de specifieke afmetingseisen voor bepaalde sporten, kunnen wel gebruikt worden voor trainingen van deze sporten of voor niet-bond gerelateerde activiteiten zoals clinics.

Tabel 3.4 Minimale afmetingen sportaccommodaties per sport

	Lengte	Breedte	Hoogte
Badminton	15,4	8,1	7,0
Basketbal	28,0	16,0	7,0
Volleybal	24,0	15,0	7,0
Combiveld ^a	44,0	24,0	-

Bron: Handboek Sportaccommodaties, 2017.

^a Geschikt voor onder andere zaalhandbal, -hockey, -korfbal en -voetbal.

Sporthal De Schilp voldoet aan de eisen van een combiveld. De andere sporthal in Rijswijk, de Marimbahal, komt in de lengte 1,5 meter te kort om een combiveld te accommoderen.

Sportzalen zijn per definitie niet groot genoeg voor een combiveld. De sportzaal in Rijswijk, de Van Zweedenzaal, is qua oppervlakte groot genoeg om volleybal, basketbal en badminton in te beoefenen.

De meeste gymzalen zijn per definitie te klein om binnensporten in wedstrijdverband te beoefenen. Qua oppervlakte past in alle gymzalen een badmintonveld, maar de gymzalen zijn niet hoog genoeg voor een officieel veld.

Afstand tot inwoners

De inwoners van Rijswijk moeten gemiddeld 1,8 kilometer afleggen naar de dichtstbijzijnde sporthal, net wat meer dan het landelijk gemiddelde. De afstand die inwoners af moeten leggen wordt logischerwijs kleiner als wordt gekeken naar meerdere typen binnensportaccommodaties. Over de afstand tot zowel sportzalen als gymzalen zijn geen landelijke cijfers bekend.

Tabel 3.5 Gemiddelde afstand (gemeten over de weg, in kilometer) naar dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie naar type

	Sporthal	Sporthal of -zaal	Sporthal, -zaal of gymzaal
Gemeente Rijswijk	1,8	1,1	0,6
VSG-regio Haaglanden	*1,1	<i>nb</i>	<i>nb</i>
Nederland	*1,6	<i>nb</i>	<i>nb</i>

* Bron: Brancherapport Sportaccommodaties in Nederland: Kaarten en kengetallen, Mulier Instituut, 2016.

Afstand tot onderwijslocaties

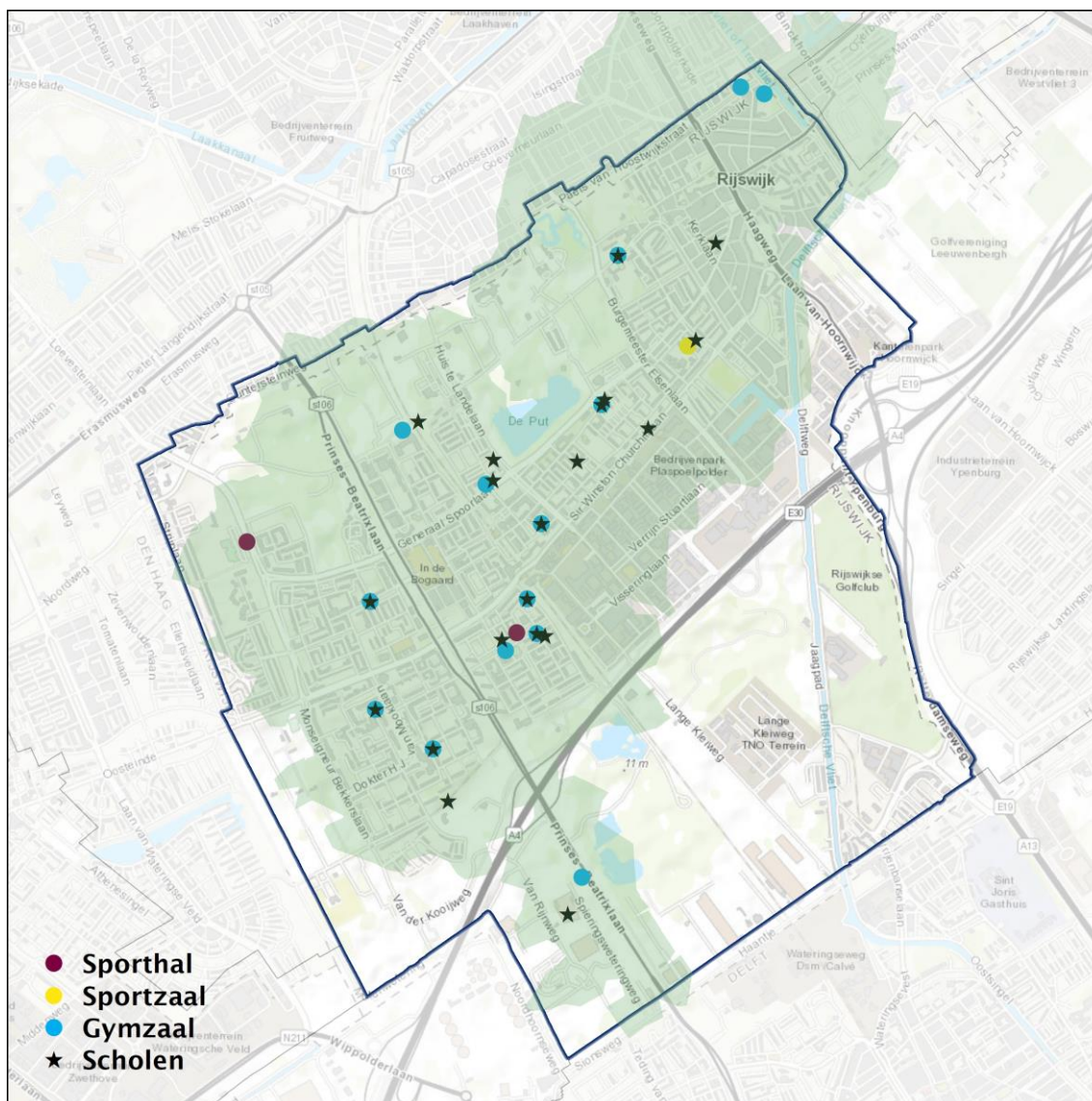
De gemeente Rijswijk heeft een wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de scholen die in de gemeente zijn gevestigd. Hoe ver de afstand tussen de onderwijslocatie en de binnensportruimte mag zijn, in het vervolg normafstand genoemd, is vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rijswijk 2015. De normafstand die van toepassing is op basisscholen is afhankelijk van het aantal klokuren bewegingsonderwijs dat wordt gegeven (1 kilometer voor 20 klokuren, 3,5 kilometer voor 15 klokuren en 7,5 kilometer voor 5 klokuren). Voor speciaal onderwijs gelden de normafstanden 1 kilometer (10 groepen), 3,5 kilometer (6 groepen) en 7,5 kilometer (3 groepen). De normafstand voor de middelbare scholen bedraagt 2 kilometer.

Tabel 3.6 Afstand (in kilometer) onderwijsinstellingen tot dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie

Onderwijsinstelling	Type		Afstand
	onderwijs	Binnensportaccommodatie	
De Buit (Buitenrijck)	BO	Buitenrijck	0,3
De Akker	BO	GS Randstad	0,1
Brede school Muziekbuit	BO	Brede school Muziekbuit	0,0
Brede school Stationskwartier	BO	Brede school Stationskwartier	0,1
Godfried Bomans	BO	De Rehobotschool	0,8
Het Kristal	BO	Het Kristal	0,0
J.H. Snijdersschool	BO	Van Zweedenzaal	0,1
Kronenburgh	BO	De Rehobotschool	0,1
Mariabasissschool	BO	Mariabasissschool	0,0
Petrusschool	BO	Petrusschool	0,0
Prins Mauritschool	BO	Van Zweedenzaal	0,8
Steenvoorde	BO	Steenvoorde	0,0
t Prisma	BO	De Rehobotschool	0,4
Wethouder Brederode	BO	Het Kristal	0,6
Elsenburgschool	SO	Brede school Stationskwartier	0,2
Rehobotschool	SO	De Rehobotschool	0,0
De Voorde	SO	De Voorde	0,1
GSR Randstad (locatie Rijswijk)	VO	GS Randstad	0,0
Rijswijks Lyceum/v. Vredenburgcollege	VO	Rijswijks Lyceum/v. Vredenburgcollege	0,2
Stanislascollege	VO	Stanislascollege	0,0

Alle onderwijsinstellingen in de gemeente Rijswijk hebben binnen 1 kilometer een binnensportaccommodatie tot hun beschikking, waarmee aan de eis van de verordening wordt voldaan. Veel van de scholen beschikken over een eigen gymnastieklokaal, waardoor de afstand laag is. Op kaart 3.2 is de normafstand van 1 kilometer weergegeven vanaf de binnensportaccommodaties. Op de kaart is te zien dat alle scholen binnen de gemeente binnen 1 kilometer van een binnensportaccommodatie liggen (groene gebied). In de huidige situatie ligt het zuidoosten van Rijswijk, waar de grootste bevolkingsgroei zal plaatsvinden (nieuwbouw), buiten dit gebied.

Kaart 3.2 Onderwijsinstellingen, binnensportaccommodaties en normafstand bewegingsonderwijs Rijswijk in 2017

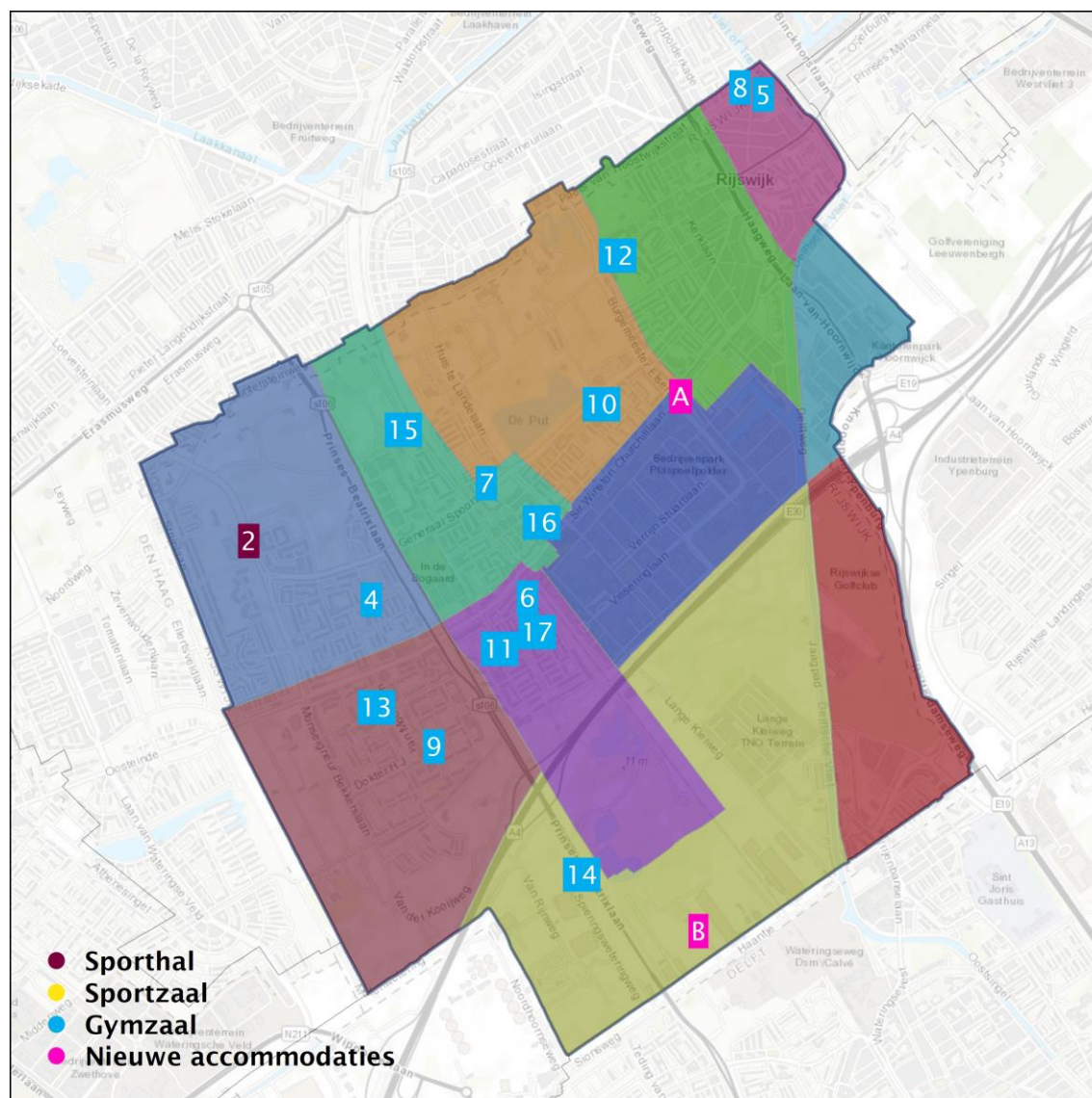
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

3.2 Geplande mutaties aanbod

De verouderde Marimbahal en de Van Zweedenzaal zullen vervangen worden door een nieuw sportcomplex gelegen op de hoek van de Sir W. Churchilllaan en de Burgemeester Elsenlaan (kaart 3.3). In het schooljaar 2020/'21 zal het complex in gebruik worden genomen. In het nieuwe complex is plaats voor twee sporthallen (47 x 28 x 9 meter en 46 x 30 x 7 meter) en een bijzaal van 15 x 12 x 4 meter. De sporthallen zullen voornamelijk worden gebruikt door volleybalvereniging Inter Rijswijk (maakt nu gebruik van Marimbahal), basketbalvereniging Lokomotief (maakt nu gebruik van de Van Zweedenzaal) en badmintonvereniging BC Randstad (maakt nu gebruik van de Van Zweedenzaal). Het nieuwe complex heeft met twee sporthallen en een bijzaal zeven zaalsporteenheden, waardoor per saldo meer binnensportruimte beschikbaar komt.

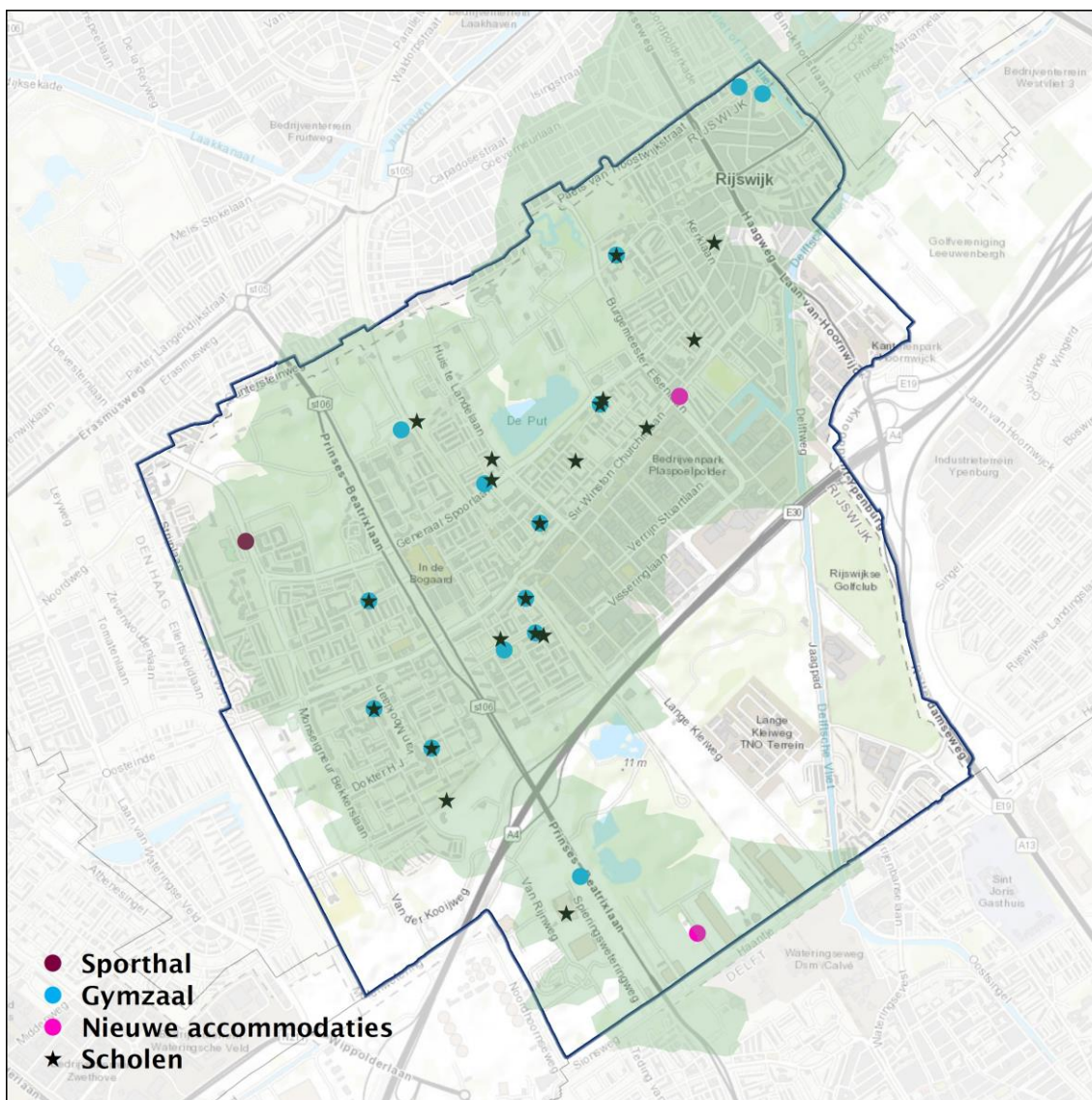
In 2021 wordt naar verwachting een gymzaal in Parkrijk (in nieuwbouwgebied RijswijkBuiten) opgeleverd. Op kaart 3.3 is de toekomstige situatie van de binnensportaccommodaties weergegeven.

Kaart 3.3 Toekomstige situatie binnensportaccommodaties in Rijswijk (A= Elsenlaan, B= Parkrijk)

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut. De inwoners van Rijswijk moeten met het huidige aanbod gemiddeld 1,8 kilometer afleggen voor een sporthal, met de nieuwe accommodatie is dit 1,5 kilometer. De inwoners van de noordelijke wijken (Wijk 01 t/m 05) profiteren hier het meeste van.

Kaart 3.4 Toekomstige situatie onderwijsinstellingen, binnensportaccommodaties en normafstand bewegingsonderwijs in Rijswijk

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

In de nieuwe situatie staan de Rijswijkse scholen binnen de normafstand van 1 kilometer van de binnensportaccommodaties (kaart 3.4).

3.3 Behoeft

Georganiseerde binnensport

De behoefte aan binnensportruimte kan worden berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen⁴, waarbij het aantal gymzalen (in tegenstelling tot sporthallen en -zalen) niet is gebaseerd op de sportbeoefening, maar is gekoppeld aan het bewegingsonderwijs. Om deze reden worden gymzalen hier buiten beschouwing gelaten.

De draagvlakcijfers schrijven per 15.000-20.000 inwoners (tussen de 6 en 80 jaar) een sporthal voor en per 10.000-12.500 een sportzaal. In de gemeente Rijswijk wonen circa 44.000 mensen met een leeftijd tussen 6 en 80 jaar. Dit resulteert in een normatieve behoefte van twee tot drie sporthallen en vier tot vijf sportzalen voor (georganiseerde) binnensport (tabel 3.7). Dit vertaalt zich naar veertien tot negentien zaalsporteenheden. Er bestaat met het huidige aanbod van twee sporthallen en één sportzaal (acht zaalsporteenheden) een theoretisch tekort van zes tot elf zaalsporteenheden (niet in tabel).

Met de komst van het nieuwe sportcomplex en het slopen van de Marimbahal en de Van Zweedenzaal verandert het aanbod van sporthallen en -zalen. De bevolking zal naar verwachting groeien. Dit resulteert in een toename van de behoefte aan binnensportruimte naar drie tot vier sporthallen en vijf tot zes sportzalen. Dit vertaalt zich naar negentien tot 24 zaalsporteenheden. Het toekomstige aanbod zal drie sporthallen zijn (negen zaalsporteenheden). In de toekomst zal sprake zijn van een theoretisch tekort van tien tot vijftien zaalsporteenheden.

Tabel 3.7 Vraag-aanbodanalyse binnensportaccommodaties gemeente Rijswijk, o.b.v. Planologische Kengetallen, 2017, 2025 en 2035, op basis van inwoners 6-79 jaar

Type	Aanbod	Behoeft		Overschot (+) / tekort (-)	
		Min.	Max.	Min.	Max.
Sporthallen					
2017	2	2	3	0	-1
2025	3	3	4	0	-1
2035	3	3	4	0	-1
Sportzalen					
2017	1	4	5	-3	-4
2025	0	4	5	-4	-5
2035	0	5	6	-5	-6

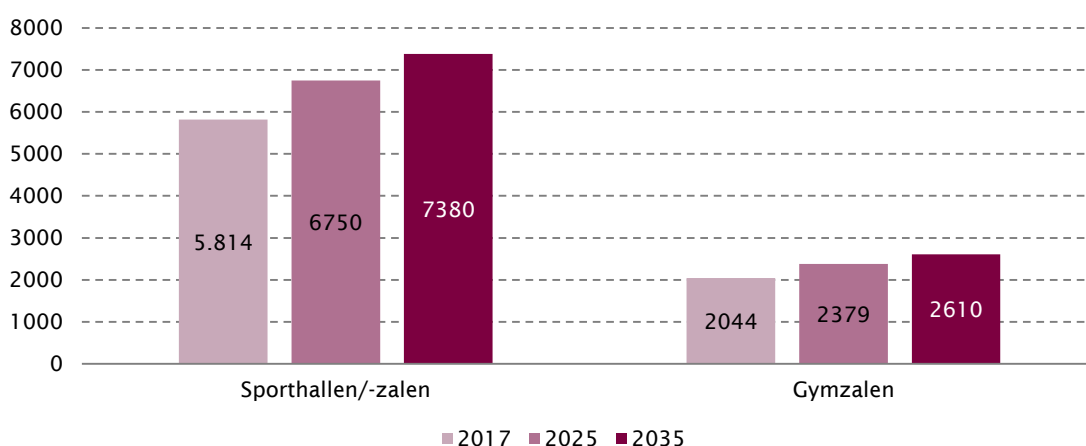
⁴ De Planologische Kengetallen (2002) betreft een bundel van vier delen met kengetallen die betrekking hebben op de planologie die is uitgegeven door Kluwer. In deel 3 zijn kengetallen opgenomen over de ruimte voor vrije tijd en recreatie.

Aantal gebruikers

Op basis van de landelijke gebruikersprofielen van binnensportaccommodaties (zie paragraaf 2.4) kan een schatting worden gemaakt van het aantal inwoners van Rijswijk dat in 2017, 2025 en 2035 voor sportbeoefening van binnensportruimten gebruikmaakt. Hierachter zitten de veronderstellingen dat de landelijke cijfers toepasbaar zijn op de situatie in Rijswijk en dat de gebruikerspercentages niet aan verandering onderhevig zijn.

Het aantal inwoners uit Rijswijk dat in 2017 gebruikmaakt van de sporthallen en sportzaal wordt ingeschat op ongeveer 5.800 (figuur 3.1). De verwachting is dat dit aantal oploopt tot 7.380 in 2035 (+27%). Het geschatte aantal inwoners dat voor sportbeoefening gebruikmaakt van gymzalen is circa 2.000. Dit aantal stijgt met 28 procent naar ongeveer 2.600 in 2035.

Figuur 3.1 Geschatte aantal gebruikers binnensportaccommodaties Rijswijk in 2017, 2025 en 2035, o.b.v. OBiN 2013-2014, naar type

Onderwijs

De gemeente Rijswijk is wettelijk verplicht binnensportruimte te voorzien ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de onderwijsinstellingen in de gemeente. Hoeveel ruimte door de gemeente beschikbaar moet worden gesteld, is vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rijswijk 2015. In deze gemeentelijke verordening wordt gesproken over het aantal klokuren waar de scholen recht op hebben en waarvoor ruimte beschikbaar moet worden gesteld door de gemeente, in het vervolg de normatieve behoefte (aan binnensportruimte) genoemd. De normatieve behoefte is gebaseerd op het aantal groepen leerlingen (basisonderwijs) of het aantal leerlingen (voortgezet onderwijs).

In totaal geven de twintig scholen 477 klokuren bewegingsonderwijs waarbij iets meer dan de helft (57%) van de middelbare scholen komt. Ten behoeve van het bewegingsonderwijs in Rijswijk zijn minimaal zeventien zaaldelen nodig. Met achttien aanwezige zaaldelen (op basis van de norm uit de verordening, tabel 3.3) wordt net aan de behoefte voldaan, uitgaande van een optimale spreiding van het gebruik over de gymzalen in de gemeente. In de praktijk zullen zich hier waarschijnlijk knellingen voordoen. Als de richtlijn van de KVLO wordt aangehouden, zijn slechts zeven aanwezige zaaldelen geschikt voor bewegingsonderwijs.

Tabel 3.8 Klokuren en benodigd aantal zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs Rijswijk in de schooljaren 2017/'18, 2025/'26 en 2035/'36

		Aantal onderwijslocaties	Aantal klokuren bewegingsonderwijs	Benodigd aantal zaaldelen	Aanwezige zaaldelen geschikt voor bewegingsonderwijs ⁵
2017/'18	Basisonderwijs	14	164	7	
	Speciaal onderwijs	3	43	2	
	Voortgezet onderwijs	3	270	8	
	Totaal	20	477	17	18
2025/'26	Basisonderwijs	14	229	9	
	Speciaal onderwijs	3	48	2	
	Voortgezet onderwijs	3	293	9	
	Totaal	20	570	20	20
2035/'36	Basisonderwijs	14	203	8	
	Speciaal onderwijs	3	47	2	
	Voortgezet onderwijs	3	292	9	
	Totaal	20	542	19	20

In de toekomst zal de behoefte aan zaaldelen voor bewegingsonderwijs toenemen. Aan de hand van de leerlingenprognoses is in het schooljaar 2025/'26 behoefte aan twintig zaaldelen voor bewegingsonderwijs. Met de komst van de nieuwe binnensportruimtes wordt hier in de toekomst precies aan voldaan. In de toekomstige situatie staan alle scholen binnen de normafstand van 1 kilometer van een binnensportaccommodatie (kaart 3.4). In 2035/'36 neemt het leerlingaantal volgens de prognoses wat terug, wat een behoefte aan negentien zaaldelen oplevert. In de nabije toekomst (tot aan 2025/'26) zal een ideale planning nodig zijn om het bewegingsonderwijs binnen de gemeente te accommoderen.

3.4 Gebruik en bezetting

De berekende normatieve behoefte aan binnensportruimte (paragraaf 3.2) duidt op een tekort aan binnensportruimte in de gemeente Rijswijk. Dit zou in de binnensportaccommodaties tot een hoge bezetting kunnen leiden. Het aanbod sporthallen is gelijk aan de minimale norm van de planologische kengetallen, het aanbod aan sportzalen ligt hier ver onder. De behoefte aan binnensportruimte voor bewegingsonderwijs ligt dicht tegen de grens van de capaciteit (paragraaf 3.3). Naar verwachting zal dit druk opleveren op de binnensportruimtes. In deze paragraaf kijken we hoe deze uitkomsten zich

⁵ Volgens de verordening huisvesting onderwijs Rijswijk 2014

verhouden tot de dagelijkse praktijk door het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in het jaar 2017 te analyseren.

Jaargebruik

In figuur 3.2 staat het jaargebruik (in gewogen uren⁶) van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in Rijswijk naar doeleinde. De bezettingsgraad is hier gebaseerd op 15 uur per dag, 365 dagen per jaar. De Van Zweedenzaal heeft een opvallend hoge bezetting. Voor zowel sport als bewegingsonderwijs wordt de zaal op jaarbasis het meeste gebruikt van alle gemeentelijke accommodaties in Rijswijk.

In deze paragraaf komt de bijzaal in de Marimbahal voor. Deze hal is met 12,5 bij 7 meter te klein om als een gymzaal te worden beschouwd, en is om die reden niet eerder in analyses meegenomen. Omdat hier verschillende vechtsporten in worden beoefend is de zaal in deze paragraaf wel meegenomen. De bijzaal van de Marimbahal heeft een lage bezetting (11% op jaarbasis).

Tabel 3.9 Jaargebruik (in uren) en bezettingsgraad van gemeentelijke binnensportaccommodaties in Rijswijk naar doeleinde

		Jaargebruik (in uren)				
		Bewegings-				
		Sport	onderwijs	Overig	Totaal	Bezettingsgraad
Sporthal	Marimbahal	1656	129		1785	33%
	De Schilp	888	591	225	1704	31%
Sportzaal	Van Zweedenzaal	2103	984		3087	56%
Gymzaal	Steenvoorde	638	875		1512	28%
	Nicolaas Beets	260	929	20	1209	22%
	Brede school Muziekbuurt	1097	505		1602	29%
	Brede school Stationskwartier	475	963		1438	26%
Overig	Marimbahal bijzaal	566		43	608	11%

Bron: gemeente Rijswijk, 2018. Bewerking Mulier Instituut.

De VNG en NOC*NSF hebben beiden een richtlijn voor de bouw en exploitatie van een sporthal en -zaal. Deze richtlijnen gaan uit van de (potentiële) bezetting in uren. De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of -zaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. Beide sporthallen en de sportzaal voldoen aan de richtlijn van de VNG. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Deze hoeveelheid is exclusief onderwijsgebruik. De Marimbahal en de Van Zweedenzaal voldoen allebei ruim aan deze richtlijn, De Schilp heeft een vrij laag sportgebruik in vergelijking met de andere sporthal en -zaal en voldoet niet aan de richtlijn.

⁶ Met het gewogen aantal verhuurde uren wordt het aantal verhuurde uren gecorrigeerd met een deelfactor bedoeld. Als een derde van de hallen (een zaaldeel) wordt verhuurd, worden deze uren voor een derde meegenomen in het totaalaantal verhuurde uren.

Sporthallen en -zaal

In deze paragraaf wordt verder ingezoomd op de bezetting van de sporthallen en -zaal in Rijswijk. Voor de doordeweekse bezetting wordt specifiek gekeken naar drie tijdvakken: overdag (08:00-16:00 uur), wanneer doorgaans het bewegingsonderwijs wordt gegeven, 's avonds (16:00-23:00 uur), wanneer de accommodaties meestal voor sport worden gebruikt en de piekuren (19:00-21:00 uur), wanneer de accommodaties normaal gesproken het drukst bezet zijn en zich de meeste knelpunten voordoen. In het weekend wordt gerekend met het tijdvak 09:00-18:00 uur. Daarnaast wordt voor zowel de doordeweekse bezetting als de weekendbezetting onderscheid gemaakt tussen het reguliere seizoen (maart-november) en het winterseizoen (december-februari).

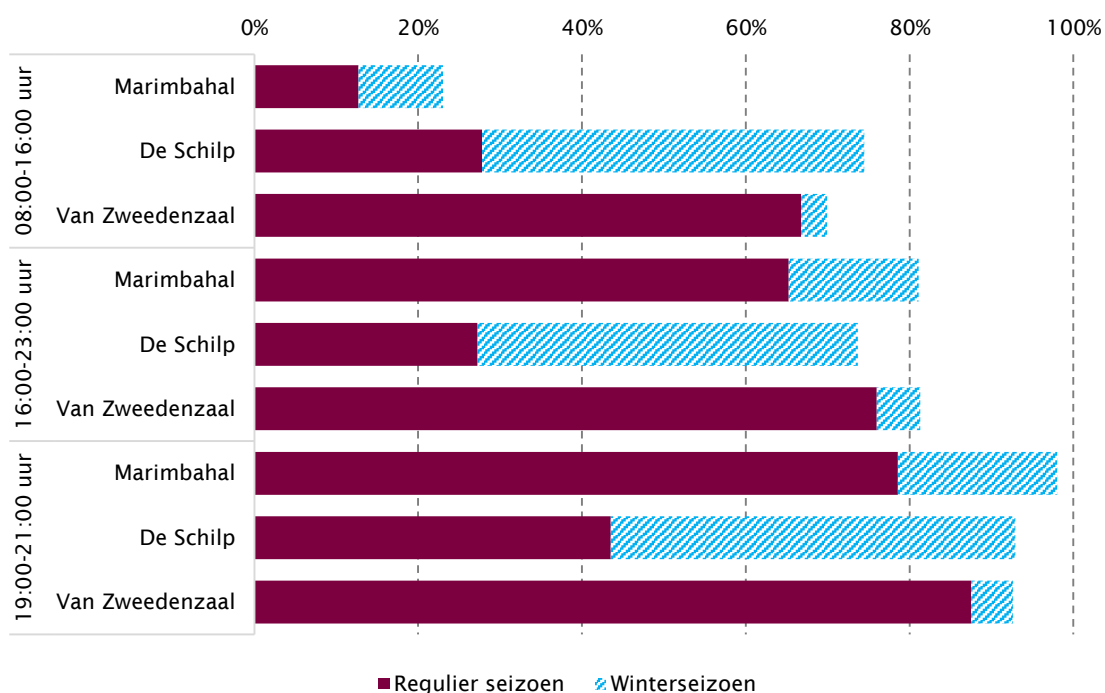
Doordeweekse bezetting

Overdag (08:00-16:00 uur) heeft de Marimbahal een lage bezetting in zowel het reguliere als het winterseizoen (figuur 3.2). Dit hangt samen met het feit dat in de Marimbahal weinig bewegingsonderwijs wordt gegeven, wat in dit tijdvak doorgaans zorgt voor de bezetting van binnensportaccommodaties. De Schilp kent een groot verschil tussen het winter- en reguliere seizoen; in de wintermaanden wordt de hal door het Rijswijks Lyceum veel gebruikt voor bewegingsonderwijs.

In de avonduren (16:00-23:00 uur) zijn de sporthallen en -zaal beter bezet dan overdag. Opvallend is het grote verschil in bezetting van De Schilp tussen het reguliere (27%) en het winterseizoen (73%). Dit wordt vooral veroorzaakt doordat in de wintermaanden in de hal veel wordt gekorfbald en gehockeyd en deze sporten in het reguliere seizoen buiten sporten. De Marimbahal wordt in dit tijdvak bijna uitsluitend gebruikt voor volleybal. De Van Zweedenzaal wordt gebruikt voor badminton en basketbal.

Tijdens de piekuren (19:00-21:00 uur) zijn beiden sporthallen en de sportzaal erg druk bezet. In het winterseizoen zijn ze alle drie voor meer dan 90 procent bezet (Marimbahal 98%). Dit zou in theorie tot knelpunten kunnen leiden bij verenigingen en overige gebruikers.

Figuur 3.2 Doordeweekse bezetting sporthallen en -zaal, per tijdvak

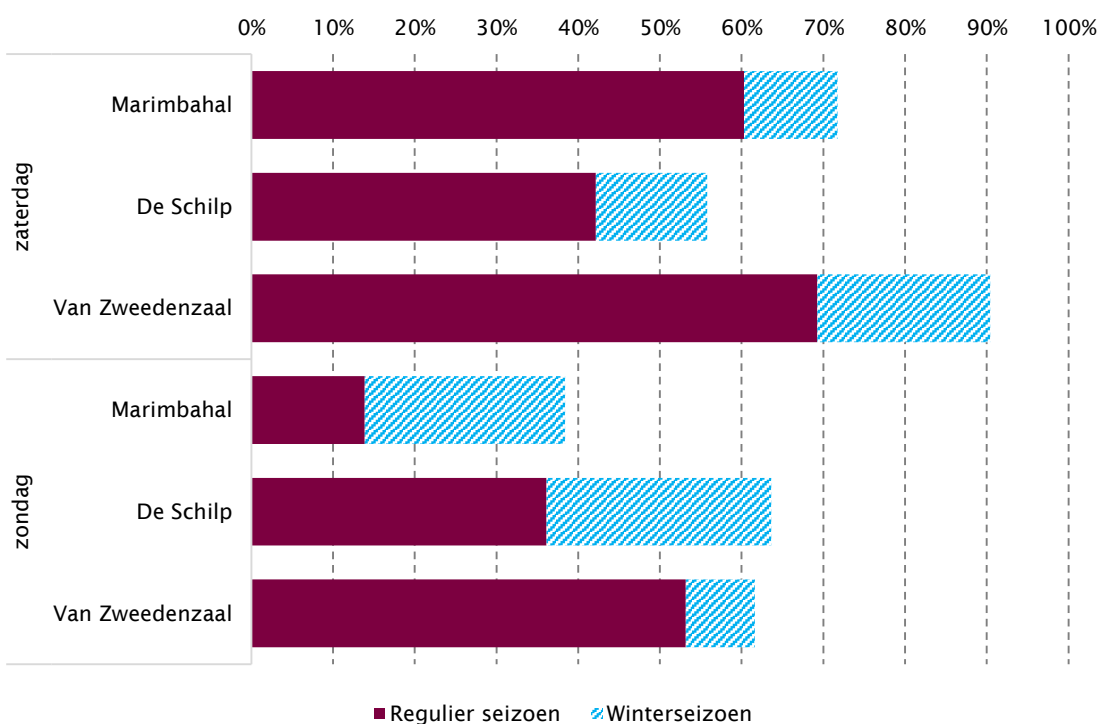
Weekendbezetting

De Rijswijkse sporthallen en -zaal zijn gedurende het weekend voor 55 procent bezet (figuur 3.3). In het weekend worden binnensportaccommodaties doorgaans gebruikt voor (competitie-)wedstrijden. Bij de Rijswijkse sporthallen en -zaal is de zaterdag gemiddeld beter bezet dan de zondag. De Van Zweedenzaal is op de zaterdagen in het winterseizoen zelfs voor 90 procent bezet. De zaal wordt gebruikt voor badminton, basketbal en rolstoelhockey.

Opvallend is dat De Schilp in het winterseizoen op zondagen gemiddeld beter is bezet dan op zaterdagen. Dit komt vooral doordat in de wintermaanden op zondagen veel meer wordt gehockeyd dan op zaterdagen (in totaal 59 uur op zondagen en 11 uur op zaterdagen). Op zondagen in het reguliere seizoen wordt De Schilp niet voor sport, maar voor rommelmarkten gebruikt (in totaal 81 uur).

De Marimbahal wordt op zaterdagen bijna uitsluitend gebruikt voor volleybal. Op zondagen wordt de hal voor zowel volleybal als korfbal gebruikt.

Figuur 3.3 Weekendbezetting sporthallen en -zaal gemeente Rijswijk, per dag

Gymzalen

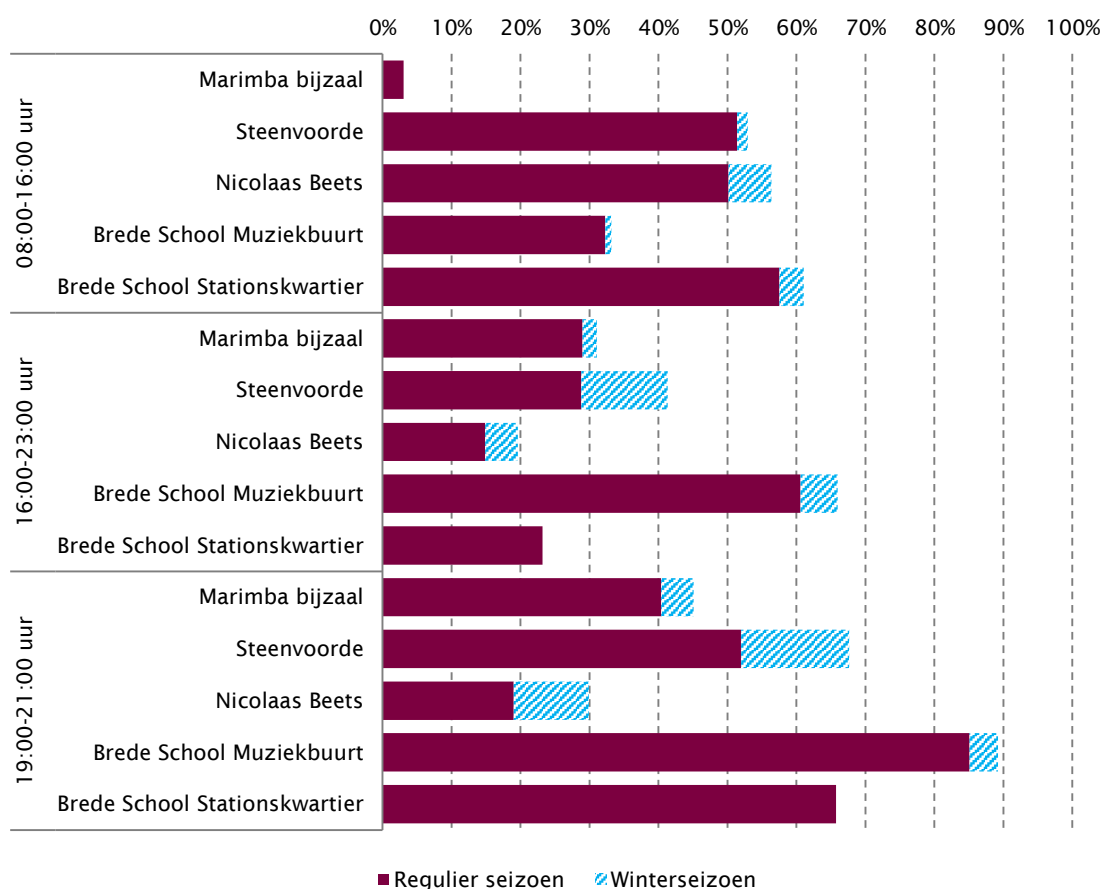
In deze paragraaf wordt gekeken naar de bezetting van de gemeentelijke gymzalen in Rijswijk. Hierbij wordt dezelfde verdeling in weekdelen, tijdvakken en seizoenen gebruikt als bij de sporthallen en -zaal. Het verschil met sporthallen en sportzalen is dat gymzalen voornamelijk worden gebruikt voor bewegingsonderwijs en veel zaalsporten niet geschikt zijn voor wedstrijden (paragraaf 3.1).

Doordeweekse bezetting

Overdag (08:00-16:00 uur) worden de gymzalen bijna uitsluitend (95%) voor bewegingsonderwijs gebruikt. Alleen in de Marimba bijzaal wordt geen bewegingsonderwijs gegeven. Deze bijzaal heeft dan ook een erg lage bezetting van 3 procent. 's Avonds (16:00-23:00 uur) zijn de gymzalen gemiddeld voor 34 procent bezet (figuur 3.4). De best bezette gymzaal, die bij de Brede School in de Muziekbuit, wordt in de avonden voornamelijk gebruikt door gymnastiek- en turnvereniging VDO Turnlust, een karatevereniging en verschillende badmintonverenigingen (samen 87%). Opvallend is de hoeveelheid Aikido die in de Marimba bijzaal wordt beoefend (71% van de totale avondbezetting).

In de piekuren (19:00-21:00 uur) is vooral de gymzaal bij de brede school in de Muziekbuit goed bezet (89% in het winterseizoen). Gymzaal Nicolaas Beets heeft een lage bezetting (30% in het winterseizoen).

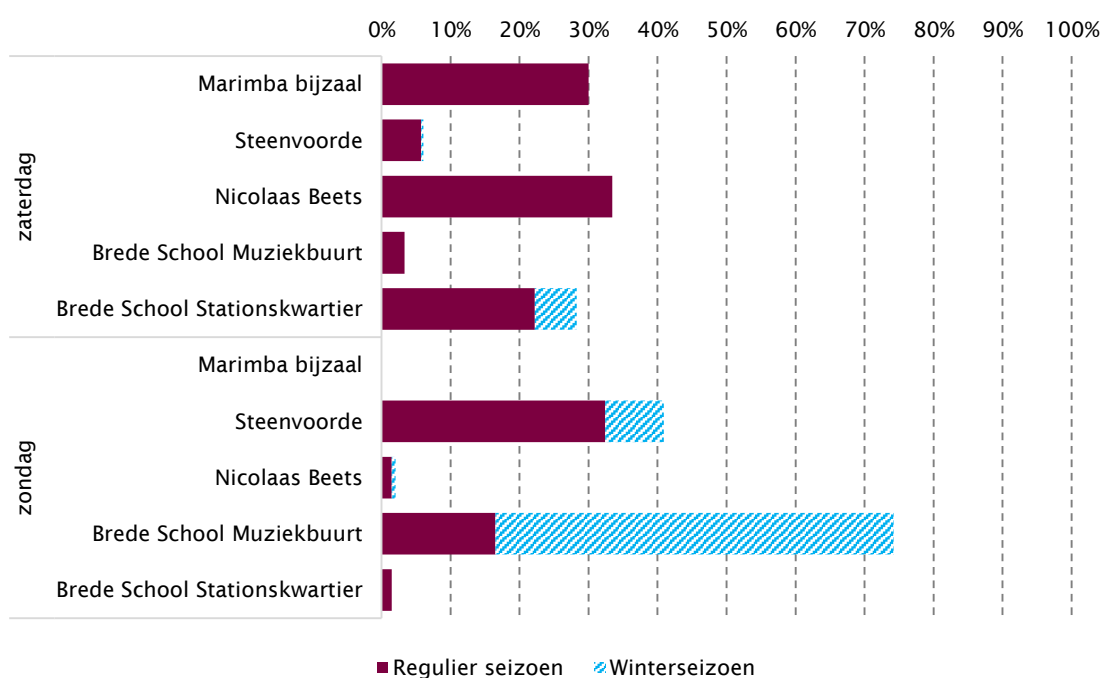
Figuur 3.4 Doordeweekse bezetting gemeentelijke gymzalen, per tijdvak

Weekendbezetting

Doorgaans worden gymzalen in het weekend minder gebruikt omdat dan geen bewegingsonderwijs wordt gegeven en de zalen voor veel binnensporten te klein zijn voor officiële wedstrijden. Ook in de gemeente Rijswijk worden gymzalen in het weekend minder gebruikt dan doordeweeks (figuur 3.5). De gymzalen hebben daarnaast een lagere bezetting dan de sporthallen en -zaal, met een gemiddelde van 17 procent. Een uitschieter is de gymzaal brede school Muziekbuit. Op zondagen tijdens het winterseizoen is deze gymzaal gemiddeld voor 74 procent bezet. Dit betreft uitsluitend de honk- en softbalvereniging Red Lions, die de gymzaal voor 10 zondagen tijdens het winterseizoen huurt.

Figuur 3.5 Weekendbezetting gemeentelijke gymzalen, per dag

Conclusie

De sporthallen en sportzaal in Rijswijk zijn goed bezet. Vooral tijdens de doordeweekse piekuren (19:00-21:00 uur) zijn de sporthallen en sportzaal druk bezet. De gymzalen zijn doordeweeks overdag redelijk goed bezet met bewegingsonderwijs. Deze hoge bezetting sluit aan bij de normatieve tekorten en het relatief beperkte aantal zaaldelen dat in Rijswijk aanwezig is in vergelijking met omliggende en vergelijkbare gemeenten. Met het oog op de huidige hoge bezetting is het aannemelijk dat zich knelpunten in de binnensportruimtes voordoen. Ook in de toekomstige situatie is het aannemelijk dat de bezettingsgraden hoog zullen blijven, gelet op de verwachte bevolkingsgroei van Rijswijk, en dat de binnensportruimte met knelpunten te maken krijgt.

Tabel 3.10 Gemiddelde bezetting binnensportaccommodaties in de gemeente Rijswijk en vergelijkbare gemeenten, naar type, seizoen, weekdeel en tijdvak/weekenddag

Type	Seizoen	Weekdeel	Tijdvak/weekenddag	Rijswijk	Vergelijkbare gemeenten
Sporthallen en -zalen	Winterseizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	36%	54%
			16:00-23:00 uur	79%	65%
			19:00-21:00 uur	95%	84%
		Weekend	zaterdag	73%	56%
			zondag	55%	42%
	Regulier seizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	36%	45%
			16:00-23:00 uur	56%	45%
			19:00-21:00 uur	70%	62%
		Weekend	zaterdag	57%	24%
			zondag	34%	14%
Gymzalen	Winterseizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	41%	58%
			16:00-23:00 uur	36%	42%
			19:00-21:00 uur	59%	63%
		Weekend	zaterdag	16%	40%
			zondag	23%	9%
	Regulier seizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	39%	54%
			16:00-23:00 uur	31%	34%
			19:00-21:00 uur	52%	52%
		Weekend	zaterdag	19%	34%
			zondag	10%	7%

In vergelijking met met een aantal vergelijkbare gemeenten⁷ qua inwonertal, is de bezetting van de Rijswijkse binnensportaccommodaties relatief hoog (tabel 3.10). In de vergelijkbare gemeenten is de bezetting overdag hoger, maar op vrijwel elk ander dagdeel is de bezetting in Rijswijk hoger.

⁷ De gebruikte vergelijkbare gemeenten zijn Almelo, Hoogeveen en Teylingen

4. Buitensport

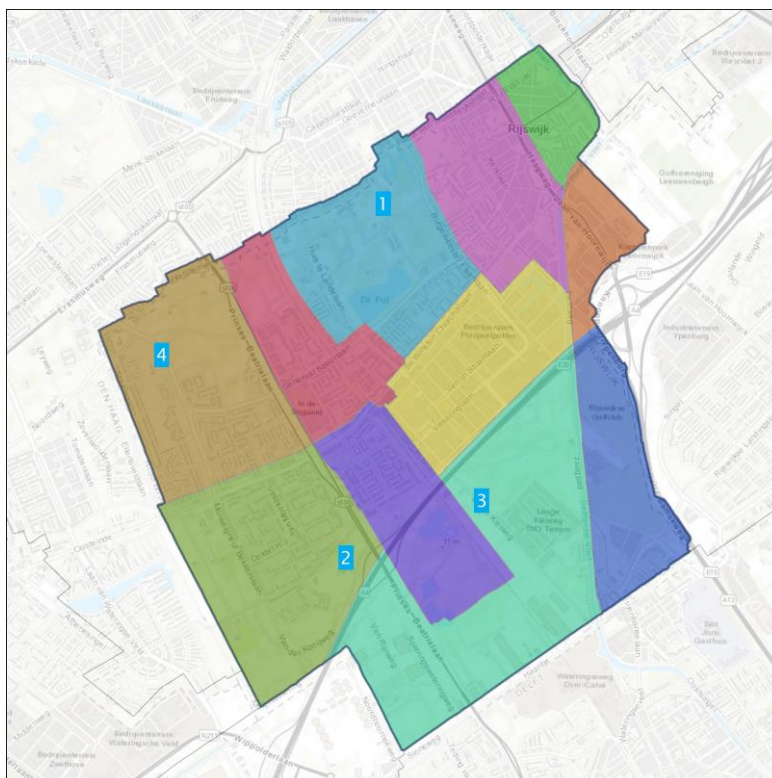
In dit hoofdstuk wordt de ruimtebehoefte van de hockey-, korfbal-, honk-/softbal- en voetbalverenigingen in relatie tot het aanbod uiteengezet. Dit gebeurt op basis van de leden-/teamaantallen van de verenigingen in het seizoen 2017/'18 en aan de hand van de richtlijnen die zijn vastgesteld door de VNG, de betreffende sportbonden en koepelorganisatie NOC*NSF. Deze richtlijnen zijn afkomstig uit het Handboek Sportaccommodaties. Een uitzondering vormt de behoeftebepaling voor de voetbalverenigingen, hiervoor is gekozen om de richtlijn van de KNVB te hanteren. Het amateurvoetbal is vanaf het seizoen 2017-'18 gestart met nieuwe wedstrijdvormen, waardoor de richtlijn in het Handboek Sportaccommodaties niet volledig toepasbaar is op de huidige situatie.

De bepaling van de toekomstige ruimtebehoefte van de verenigingen is gebaseerd op de toekomstige leden- en teamaantallen. De toekomstige leden- en teamaantallen zijn geraamd door het toepassen van de bevolkingsprognoses en het doortrekken van recente landelijke ontwikkelingen in de sporttakken naar de ledenontwikkeling van de betreffende sportvereniging (zie hoofdstuk 2).

Een belangrijke kanttekening bij de behoeftebepaling is dat de berekende behoefte alleen betrekking heeft op de capaciteit voor wedstrijden en trainingen van de *officiële* leden/teams. De nevenactiviteiten van de verenigingen of andere partijen op de velden zijn ook van invloed op de benodigde capaciteit, waardoor de werkelijke behoefte hoger uit kan vallen.

Rijswijk kent vier buitensportparken (kaart 4.1). Op sportpark Vredenburg wordt gevoetbald, op Hoekpolder wordt honk- en softbal en voetbal gespeeld, sportpark Elsenburg wordt gebruikt voor hockey en op sportpark Irene wordt gekorfbald.

Kaart 4.1 Buitensportparken in Rijswijk

- 1=Vredenburg
- 2=Hoekpolder
- 3=Elsenburg
- 4=Irene

4.1 Hockey

In Rijswijk is één hockeyvereniging: de Rijswijksche Hockey Club (RHC). De club is gevestigd op sportpark Elsenburg in het zuidoosten (wijk 10) van Rijswijk (bijlage). De vereniging beschikt over drie semi-watervelden. 73 teams van RHC zijn ingeschreven in een bondscompetitie bij de KNHB in het seizoen 2017/'18, waarvan 60 teams op zaterdag (jeugd) en 13 op zondag (senioren).

Afgaande op het aantal normteams heeft RHC behoefte aan vijf velden, dit is een grotere behoefte dan het huidige aanbod van drie velden. Het tekort aan velden doet zich voor op zaterdag, terwijl op zondag sprake is van een overcapaciteit (niet in tabel).

Tabel 4.1 Vraag-aanbodanalyse hockey Rijswijk, 2017/'18

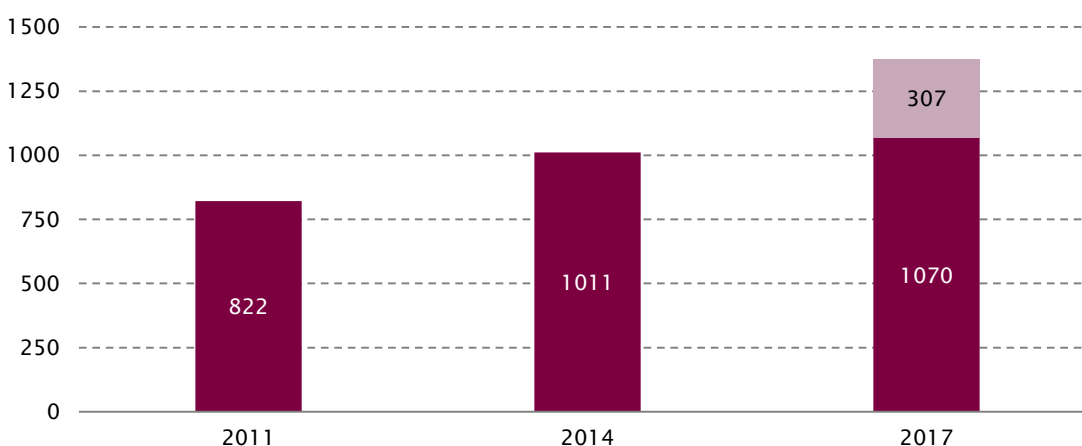
Sportpark	Vereniging	Teams		Velden		Overschot (+) / tekort (-)
		Abs.	Norm.	Aanbod	Behoefte	
Sportpark Elsenburg	RHC	73	51,3	3	5 (4,3)	-2

Toekomst

De hockeybond is de snelst groeiende (buiten)sportbond in Nederland. De landelijke groei is bij de jeugd het grootst. Ook het dameshockey kent over de periode 2000-2016 een lichte groei, waarbij het mannenhockey een kleine daling is te zien.

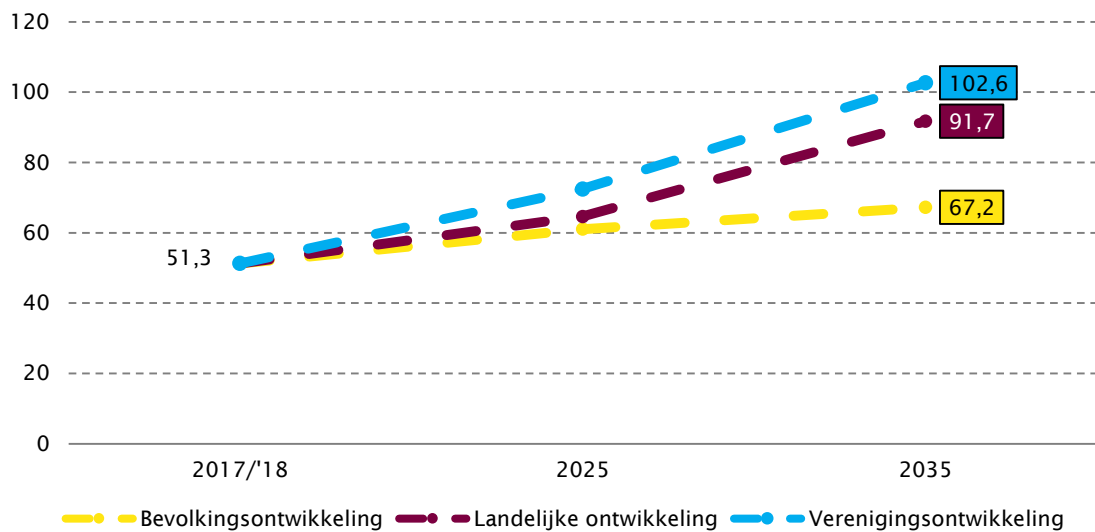
Ook RHC kent de laatste jaren een forse groei (figuur 4.1). De groei was dermate sterk dat een wachtlijst is ingevoerd omdat niet aan alle potentiële hockeyers plek kan worden geboden.

Figuur 4.1 Ledenontwikkeling en wachtlijst RHC 2011-2017

In figuur 4.2 is een bandbreedte weergegeven waarbinnen het toekomstig aantal normteams van RHC naar verwachting zal vallen. Hierbij is geen rekening gehouden met de wachtlijst van de vereniging. De recente landelijke ontwikkeling in de hockeysport, de verwachte bevolkingsgroei en de recente ledenontwikkeling van de vereniging zijn hierbij in acht genomen.

Figuur 4.2 Bandbreedte verwachte ontwikkeling normteams RHC in 2017/'18, 2025 en

2035

Als de huidige groei van de hockeysport zich doorzet zal het aantal normteams op kunnen lopen naar 91,7. Dit zou zich vertalen naar een veldbehoefte van 9 velden, drie keer zo veel dan er nu op het sportpark aanwezig zijn. De vereniging kende, totdat er een wachtlijst moest worden gehanteerd, een snellere groei dan de landelijke trend. Deze vertaalt zich naar 102,6 normteams in 2035 wat overeenkomt met een behoefte aan 10 velden. Afgaande op de bevolkingsontwikkeling in de gemeente Rijswijk, zal RHC een groei doormaken in de periode tot 2035. Het aantal normteams zal dan stijgen tot 67,2 wat zich vertaalt naar een veldbehoefte van 6 velden, één meer dan de huidige behoefte, maar het dubbele van de huidige capaciteit.

4.2 Honk- en softbal

Red Lions is de enige honk- en softbalvereniging in de gemeente Rijswijk. De vereniging heeft haar thuisbasis op sportpark Hoekpolder, waar één softbalveld en één trainingsveld is. Namens de club zijn in het seizoen 2017/'18 acht teams ingeschreven bij de KNBSB. Door het ontbreken van een officieel honkbalveld is het spelen van honkbalwedstrijden niet mogelijk. De club heeft dan ook geen honkbalteams voor de senioren.

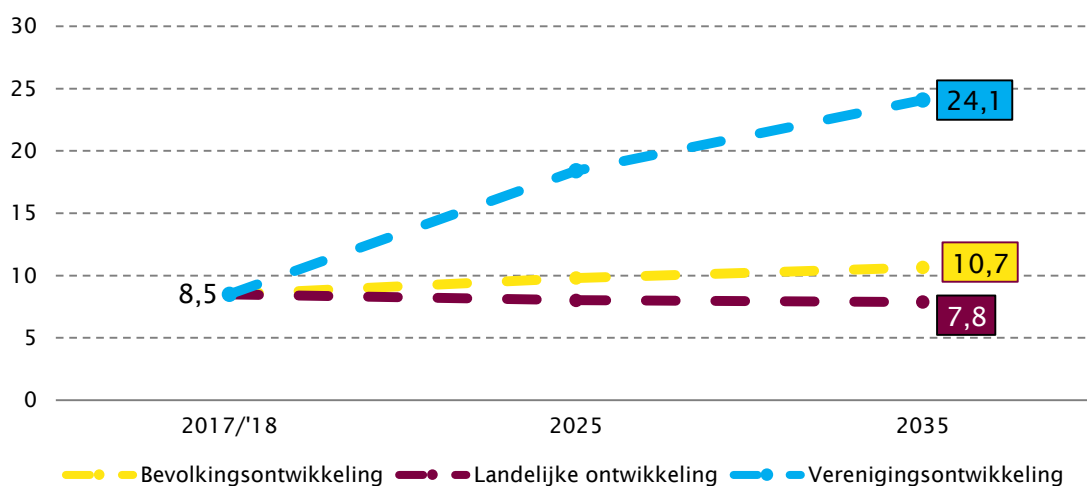
Tabel 4.2 Vraag-aanbodanalyse ruimte Red Lions, 2017/'18

Sportpark	Vereniging		Veldaanbod	Aantal teams	Aantal normteams	Veldbehoefte	Overschot (+) / tekort (-)
Sportpark Hoekpolder	Red Lions	Jeugdhonkbal/softbal	1	8	8,5	1 (0,85)	0

Toekomst

In figuur 4.3 is het verwachte aantal normteams voor de jaren 2025 en 2035 weergegeven. Gelet op de landelijke ontwikkeling in de honk- en softbalsport, wordt verwacht dat het aantal teams zal krimpen in de komende periode. De verwachte bevolkingsgroei zou kunnen leiden tot een stijging van het aantal normteams tot 10,7. De gemeente geeft aan dat het aantal leden van de Red Lions in de afgelopen drie jaar is verdubbeld. Wordt deze trend doorgetrokken, dan zou de vereniging in 2035 24,1 normteams hebben. Dit vertaalt zich naar een behoefte van drie velden. Dit is geen realistisch beeld, maar de recente ledenontwikkeling laat wel zien dat de vereniging groeimogelijkheden heeft.

Figuur 4.3 bandbreedte verwacht aantal normteams Red Lions in 2017/'18, 2025 en 2035

De club heeft de ambitie om de accommodatie in de toekomst uit te breiden met een honkbalveld, zodat ook seniorenhonkbalteams namens de club officiële wedstrijden kunnen spelen.

4.3 Korfbal

De gemeente Rijswijk heeft één korfbalvereniging, Refleks, die gevestigd is op sportpark Irene. De vereniging beschikt over drie kunstgrasvelden en heeft in totaal twintig teams die competitie spelen, waarvan de vijftien juniorenteams haar wedstrijden op zaterdag spelen en de vijf seniorenteams op zondag.

De twintig teams van Refleks vertalen zich naar 14,8 normteams. Met dit aantal normteams bestaat een afgeronde behoefte van één speelveld. Met het huidige aanbod aan velden is sprake van een overschot. Wel moet gezegd worden dat de onafgeronde behoefte 1,22 velden is (er wordt per 0,25 na het hele getal omhoog afgerond). Met het huidige aanbod aan velden is hoe dan ook genoeg ruimte voor de huidige omvang van de vereniging.

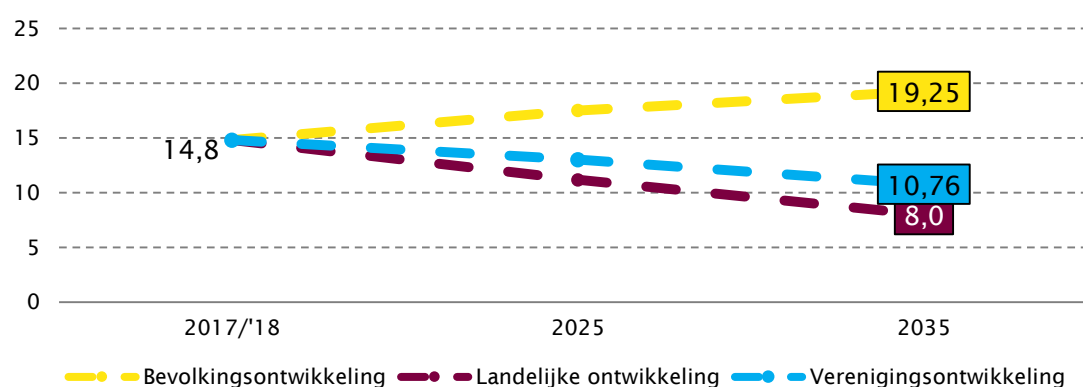
Tabel 4.3 Vraag-aanbodanalyse ruimte korfbalverenigingen Rijswijk in 2017/'18

Sportpark	Vereniging	Aantal velden	Aantal teams	Aantal normteams	Veld-behoefte	Overschot (+)/tekort (-)
Sportpark Irene	Refleks	3	20	14,8	1 (1,22)	+2

Toekomst

De korfbalsport in Nederland heeft de laatste jaren te maken gehad met een krimp in het aantal leden. Ook het aantal leden van Refleks daalde volgens de gemeente de afgelopen jaren. Als wordt gekeken naar de landelijke ontwikkeling in de korfbalsport en de ontwikkeling van het ledenaantal van de vereniging, zal het aantal normteams afnemen. Op basis van de verwachte bevolkingsontwikkeling zal het aantal normteams in de periode tot 2035 stijgen (figuur 4.4).

Figuur 4.4 Bandbreedte verwacht aantal normteams Refleks in 2017/'18, 2025 en 2035

Op basis van de bevolkingsontwikkeling zal het aantal normteams stijgen naar 19,25. Dit vertaalt zich naar een stijging van een afgeronde behoefte aan twee wedstrijd velden. De landelijke ontwikkelingen in het korfbal zouden zich voor Refleks vertalen naar acht normteams, waarbij de veldbehoefte gelijk blijft. Afgaande op de recente daling van het aantal leden van de vereniging, zou de vereniging in 2035 10,76 normteams hebben, waarbij de veldbehoefte niet zal veranderen ten opzichte van de huidige situatie.

4.4 Voetbal

In de gemeente Rijswijk zijn drie voetbalverenigingen actief. KRSV en Te Werve delen de velden op sportpark Vredenburg, waar de clubs beschikken over drie wetravelden (één kunstgrasveld en één jeugdveld). Semper Altius heeft haar thuisbasis op sportpark Hoekpolder, waar zich twee wetravelden, één kunstgrasveld en één jeugdveld bevinden. Op sportpark Irene is op dit moment geen voetbalvereniging actief in wedstrijdverband (tabel 4.4). Tot juli 2016 was voetbalclub Haaglandia hier actief. De vereniging is destijds failliet gegaan.

Tabel 4.4 Aantal voetbalteams en -velden in de gemeente Rijswijk, 2017/'18

Sportpark	Vereniging	Aantal teams	Aantal velden		
			Wetravelden	Kunstgras	Totaal
Vredenburg	KRSV	40			
	Te Werve	4			
	Subtotaal	44	3,5	1	4,5
Hoekpolder	Semper Altius	36	2,5	1	3,5
Irene	(geen vereniging)	-	4,5	1	5,5
Totaal		80	10,5	3	13,5

KRSV heeft 40 teams ingeschreven bij KNVB-competities, waarvan 38 op zaterdag en twee op zondag. Te Werve heeft vier teams, waarvan drie seniorenteams en één veteranenteam. De jeugdteams (0-11 en jonger) passen met hun wedstrijden op het halve wetraveld van het sportpark. De overige onafgeronde behoefte van de verenigingen is met 4,1 (afgerond is dit 5) net iets meer dan het aanbod van 4 wedstrijd velden. Op sportpark Vredenburg bestaat dus een tekort aan junioren- en seniorenvelden.

Semper Altius heeft 36 teams, waarvan 34 op zaterdag spelen en twee op zondag. De jeugdteams (0-11 en jonger) hebben een behoefte aan 0,4 velden, waar met de aanwezigheid van het jeugdveld (half wetraveld) aan wordt voldaan. De junioren- en seniorenteams hebben bij elkaar een onafgeronde behoefte aan 2,9 velden, waar met de drie aanwezige velden net aan wordt voldaan. In de praktijk kunnen hier knelpunten worden verwacht.

Door de hoge wedstrijddruk op de wetravelden blijft er (met een maximaal gebruik van 400 uur per jaar) minder tijd over om op deze velden te trainen. In totaal is op beide sportparken een tekort van een half trainingsveld op basis van het huidige gebruik.

Tabel 4.5 Benodigd aantal wedstrijd- en trainingsvelden voetbalverenigingen Rijswijk 2017/'18

			Wedstrijd velden			Trainingsvelden		
			Aanbod	Behoeft	Overschot (+) / tekort (-)	Aanbod	Behoeft	Overschot (+) / tekort (-)
Sportpark	Vereniging	Cat.						
Sportpark Vredenburg	KRSV							
	Te Werve	Jeugd	0,5	0,3	+0,2 (0)			
		Jun. & Sen.	4	4,1 (5)	-0,1 (-1)			
						2	2,5	-0,5
Sportpark Hoekpolder	Semper Altius	Jeugd	0,5	0,4	+0,1 (0)			
		Jun. & Sen.	3	2,9 (3)	+0,1 (0)			
							1,5	2,0
Totaal			8	7,7 (8)	0	3,5	4,5	-1

Van twee van de drie Rijswijkse voetbalclubs zijn ledenaantallen van de afgelopen jaren bekend (figuur 4.5). Beide clubs zijn de laatste jaren flink gegroeid. KRSV heeft aangegeven dat ze verwachten dat het ledenaantal de komende jaren gelijk zal blijven. De groei is in de laatste drie jaar een stuk minder dan de drie jaar daarvoor. Semper Altius verwacht, naast de grote recente groei (vermoedelijk door het opheffen van Haaglandia), in de komende tijd nog met zo'n 10 procent te groeien. Dit hangt samen met de ligging van het sportpark, dat naast de nieuwbouwwijk ligt waar de komende jaren veel nieuwe mensen komen te wonen.

Figuur 4.5 Ledenontwikkeling van Rijswijkse voetbalclubs in aantallen, 2011-2017

Geplande mutaties

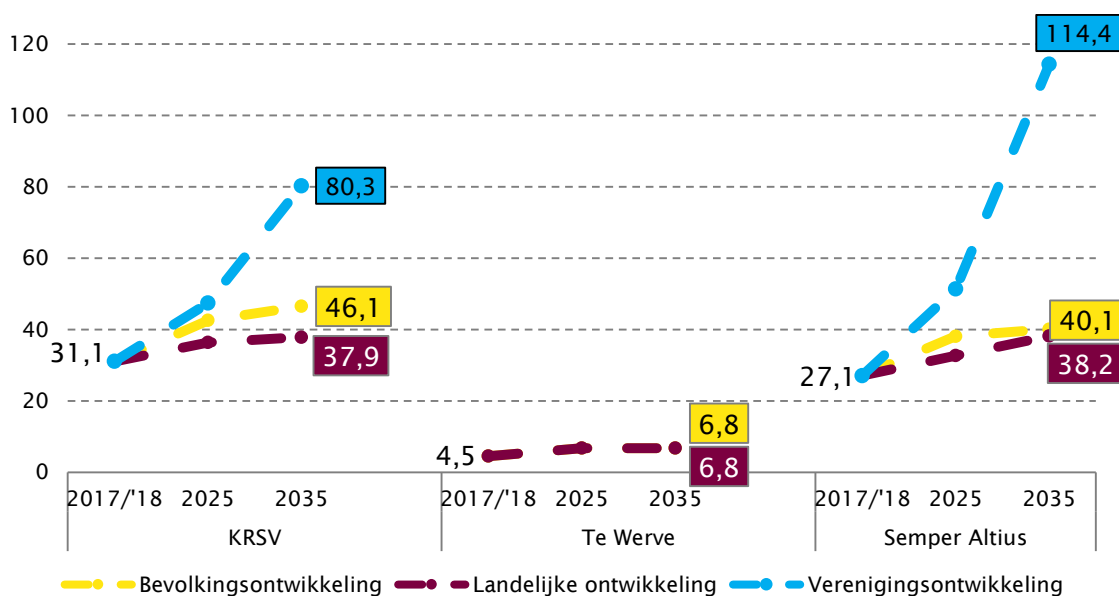
In Rijswijk staat, zoals eerder benoemd, sportpark Irene met 4,5 we travelden en 1 kunstgrasveld leeg. Vanaf volgend seizoen zal de Haagse vereniging Celeritas gebruikmaken van het sportpark. Dit is een kleine vereniging met drie zondagteams (twee seniorenteams, één veteranenteam) en twee zaterdagteams (één seniorenteam, één team onder-17). De club heeft met deze teamaantallen behoefte aan één wedstrijd veld. Op sportpark Irene is met de komst van Celeritas dus nog steeds ruimte over (ervan uitgaande dat er volgend seizoen niet meer teams bijkomen).

Toekomst

In hoofdstuk 2 hebben we gezien dat de voetbalbond de grootste (buiten)sportbond in Nederland is, en sinds 2000 een stabiele groei heeft in ledenaantallen. De afgelopen vijf jaar is het aantal senioren bij de KNVB toegenomen, terwijl het totaal aantal junioren is gedaald (het aantal meisjes is wel toegenomen). In figuur 4.6 is een bandbreedte gepresenteerd waarbinnen het toekomstig aantal normteams van de voetbalverenigingen in Rijswijk naar verwachting zal vallen. Hierbij is rekening gehouden met de verwachte bevolkingsontwikkeling en de landelijke ontwikkelingen van de voetbalsport. Daarnaast is de recente ledenontwikkeling (figuur 4.5) van de vereniging doorgetrokken voor KRSV en Semper Altius. Van Te Werve zijn geen cijfers over de ledentalontwikkeling beschikbaar.

Afgaande op de landelijke ontwikkelingen in de voetbalsport en de bevolkingsontwikkeling in Rijswijk, is de verwachting dat KRSV in de toekomst behoefte heeft aan afgerond vijf of zes wedstrijd- en tweeëneenhalf of drie trainingsvelden. Met het oog op de recente verenigingsontwikkeling zou in 2035 behoefte zijn aan tien wedstrijd- en vijf trainingsvelden. Te Werve heeft ook een verwachte groei, maar de afgeronde veldbehoefte blijft gelijk. De totale behoefte op sportpark Vredenburg zal tussen de zes en elf wedstrijd- en drie-en-een-half en zes trainingsvelden zijn. Dit zal een flink tekort opleveren. De afgeronde wedstrijdveldbehoefte van Semper Altius zal naar verwachting groeien naar vijf tot veertien velden in 2035, de behoefte aan trainingsvelden zal naar verwachting tussen de twee en zeven velden liggen. Ook hier is dus sprake van een potentieel tekort. De recente verenigingsontwikkeling loopt vermoedelijk samen met het opheffen van Haaglandia. Het is dan ook niet aannemelijk dat de groei zich in deze mate zal doorzetten.

Figuur 4.6 Bandbreedte verwacht aantal normteams voetbalclubs in Rijswijk in 2017/'18, 2025 en 2035

Naar verwachting zullen de voetbalclubs in Rijswijk in ledenaantal stijgen. In de huidige situatie voldoet het aanbod aan velden aan de behoefte, in de toekomst zal dit wellicht gaan knellen. Met de komst van Celeritas naar sportpark Irene worden de potentiële voetballers wellicht evenwichtiger over de verenigingen binnen de gemeente verdeeld, wat druk bij de sportparken kan verminderen.

5. Conclusie

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de onderzoeksvragen. Op basis van deze antwoorden worden (waar mogelijk) aanbevelingen gedaan voor het toekomstig accommodatiebeleid.

5.1 Binnensport

1. *Wat is de huidige en toekomstige (2025 en 2035) vraag naar binnensportaccommodaties in de gemeente Rijswijk voor onderwijs en binnensport en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?*
2. *Wat is het huidige gebruik van binnensportruimte door verschillende gebruikersgroepen en waar en wanneer doen zich of gaan mogelijk knelpunten voordoen in de bezetting van de binnensportruimte?*

Op basis van planologische draagvlakcijfers voldoet de gemeente Rijswijk minimaal aan het aantal sporthallen en heeft de gemeente een tekort van drie sportzalen. De hoeveelheid binnensportruimte zal in de toekomst toenemen (één sporthal en één sportzaal worden vervangen door twee sporthallen), maar dit is niet genoeg om het tekort op te lossen.

Binnen de gemeente Rijswijk is theoretisch gezien genoeg binnensportruimte om het bewegingsonderwijs te accommoderen. In de huidige situatie vereist dit wel optimale ruimtelijke spreiding en planning over alle binnensportaccommodaties om aan al het bewegingsonderwijs ruimte te bieden. De behoefte aan binnensportruimte voor bewegingsonderwijs zal in de toekomst - gelet op de stijgende leerlingenprognoses - toenemen. Hoewel de hoeveelheid binnensportruimte in de toekomst ook toeneemt, is het de vraag of het aanbod aan binnensportruimte aan de behoefte zal blijven voldoen. De ruimtelijke spreiding van de binnensportaccommodaties ten opzichte van de onderwijsinstellingen is volledig binnen de norm zoals die in de verordening is opgesteld.

In de praktijk is het theoretische tekort voor sportbeoefening en benodigde optimale bezetting voor bewegingsonderwijs terug te zien. De sporthallen en -zaal zijn druk bezet. Tijdens de piekuren (19:00-21:00 uur) op doordeweekse dagen in de wintermaanden zijn de sporthallen en sportzaal zelfs voor meer dan 90 procent bezet (93% in de Van Zweedenzaal en De Schilp en 98% in de Marimbahal). Als de bezetting zo hoog is, kan dit leiden tot knelpunten in het gebruik. In de toekomst zullen de gebruikers van de Van Zweedenzaal en Marimbahal naar het nieuwe sportcomplex gaan. In het nieuwe complex is meer ruimte (twee sporthallen en een bijzaal) dan nu in de Marimbahal en Van Zweedenzaal. Zowel de Van Zweedenzaal en de Marimbahal kennen op dit moment een hoge bezetting, maar met een goede afstemming tussen verenigingen zou in theorie voldoende ruimte moeten zijn om de gebruikers van beide accommodaties in het nieuwe complex onder te brengen.

De gemeentelijke gymzalen worden overdag bijna uitsluitend (95%) gebruikt voor bewegingsonderwijs. De gymzalen hebben een lagere bezetting dan de sporthallen en sportzaal in de gemeente. Bij sommige gymzalen is de bezetting dusdanig laag dat het bestaansrecht in twijfel kan worden getrokken. De gymzaal Nicolaas Beets kent een lage bezetting in bijna elk tijdvak. Wellicht dat naar mogelijkheden kan worden gekeken om het gebruik te combineren met de nabijgelegen gymzaal (Kronenburgh, kaart 3.1). Van deze gymzaal zijn geen bezettingsgegevens bekend.

In de toekomstige situatie zal de gemeente geen sportzaal meer hebben. De sporten die voornamelijk worden beoefend in de Van Zweedenzaal zijn badminton en basketbal. Hiervoor is voldoende ruimte in het nieuwe complex.

De binnensportruimtes zijn drukker bezet dan die van vergelijkbare gemeenten. Op de middaguren na kennen de Rijswijkse binnensportaccommodaties in elk tijdvak een hogere bezetting dan die in vergelijkbare gemeenten.

5.2 Buitensport

3. *Wat is de huidige vraag naar velden voor hockey, honk-/softbal, korfbal en voetbal in de gemeente Rijswijk en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?*
4. *Wat is de vraag naar velden voor deze sporten in 2025 en 2035 op basis van de te verwachten bevolkingsontwikkeling (omvang en samenstelling) en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?*

Hockey

RHC heeft te weinig velden om iedere potentiële hockey(st)er actief te laten spelen. De vereniging heeft momenteel een tekort van twee velden en op weg naar 2035 zou, met de ontwikkeling van de hockeysport, de bevolkingsprognose en de ledentalontwikkeling van de vereniging, zes tot negen velden gevuld kunnen worden. De vereniging zal in de toekomst het aantal velden op het sportpark moeten uitbreiden of gebruik moeten maken van een ander sportpark om de groei van de vraag bij te kunnen houden.

Honk- en softbal

De Rijswijkse honk- en softbalvereniging (Red Lions) beschikt over één softbal- en één trainingsveld. Daarmee wordt voldaan aan de behoefte van één softbalveld (geen seniorenhonkbalteams bij de vereniging).

Aan de hand van de bevolkingsprognose zou de club groeien in de periode tot aan 2035. Volgen we de trend van de honk- en softbalsport van de afgelopen jaren, dan ligt een daling van het aantal leden (en teams) in verschiet. Binnen de bandbreedte van deze ontwikkelingen blijft de behoefte aan velden gelijk. De vereniging heeft de ambitie om seniorenhonkbal aan te bieden. Daarvoor zal een nieuw honkbalveld moeten worden aangelegd. Dit kan voor de vereniging een impuls zijn.

Korfbal

De Rijswijkse korfbalvereniging Refleks beschikt op sportpark Irene over drie kunstgrasvelden. Hiermee wordt ruim aan de behoefte van één veld voldaan.

De korfbalsport is in de afgelopen jaren gekrompen. Op basis van deze trend is de verwachting dat het aantal leden en teams van de vereniging zal afnemen. Dit is ook terug te zien in de ontwikkeling van de vereniging in de laatste jaren. Wordt de bevolkingsprognose van de gemeente Rijswijk gevolgd, dan zou de club in ledenaantal groeien. Binnen deze bandbreedte is een behoefte van één tot twee velden.

Voetbal

In de gemeente Rijswijk zijn drie voetbalclubs actief op twee sportparken (Vredenburg en Hoekpolder). Op sportpark Vredenburg bestaat een klein tekort aan zowel wedstrijd- als trainingsvelden. Sportpark Hoekpolder voldoet aan het aantal wedstrijdvelden, maar heeft ook een tekort aan trainingsvelden. In de gemeente Rijswijk is een derde sportpark (Irene) waar in het afgelopen seizoen geen club in competitieverband actief was. Op dit sportpark zijn in totaal 5,5 velden aanwezig. Vanaf volgend seizoen gaat de club Celeritas gebruikmaken van het sportpark voor zowel trainingen als wedstrijden.

De verwachting is dat, op basis van bevolkings- en ledenontwikkeling van de voetbalsport het aantal leden, en daarmee het aantal (norm)teams, zal toenemen. In totaal leidt dit op de twee sportparken die nu door de verenigingen worden gebruikt tot een tekort aan zowel wedstrijd- als trainingsvelden. De doorgetrokken verenigingsontwikkeling laat zelfs een hogere wedstrijd- en trainingsveldbehoefte zien.

5.3 Slotbeschouwing en aanbevelingen

De gemeente Rijswijk heeft voor een aantal sporten genoeg ruimte. Daarnaast is de spreiding van binnensportaccommodaties ten opzichte van inwoners en onderwijslocaties goed. Binnen een aantal sportaccommodaties in de gemeente Rijswijk bestaan echter knelpunten. Met het oog op de groeiende bevolking in de nabije toekomst staat de gemeente voor een uitdaging om aan haar inwoners genoeg sportruimte te bieden. De grootste knelpunten in de gemeente liggen bij de hockeysport en de binnensportaccommodaties.

Binnensport

De gemeente Rijswijk heeft een tekort aan binnensportruimte. De sporthallen en sportzaal hebben een hoge bezetting. In de nabije toekomst wordt een verouderde sporthal (Marimba) en sportzaal (Van Zweedenzaal) vervangen door een nieuwe accommodatie met twee sporthallen. Het is de vraag of dit genoeg zal zijn voor de toekomstige vraag naar binnensportruimte, aangezien de accommodaties nu al druk bezet zijn en (met het oog op de groeiende bevolking) de druk zal toenemen. De Marimbahal en Van Zweedenzaal zijn dermate verouderd dat het voor de gemeente qua kosten en duurzaamheid niet rendabel is om één van de twee accommodaties te renoveren. Een betere oplossing zou zijn om op een nader te bepalen locatie een nieuwe binnensportaccommodatie te realiseren.

Hockey

De Rijswijkse hockeyvelden staan onder druk. De plaatselijke hockeyclub (RHC) heeft al jaren een wachtlijst omdat het op het huidige aantal velden niet meer leden kwijt kan. De club kan sowieso tot 2021 geen extra velden realiseren vanwege de plofcirkel van TNO⁸ waar het sportpark in gelegen is, terwijl het nu al een veldentekort en een wachtlijst voor leden heeft. Naar verwachting wordt dit probleem in de toekomst alleen maar groter gezien de groei van de hockeysport, de bevolkingsgroei en de recente ledenontwikkeling van RHC. Het stichten van een tweede hockeyclub in Rijswijk (bijvoorbeeld op sportpark Irene) zou een oplossing zijn voor de potentiële hockeyers die momenteel

⁸ Door de werkzaamheden van en de opgeslagen munitie bij TNO in Rijswijk is het in verband met veiligheidsrisico's niet mogelijk om op sportpark Elsenburg uit te breiden.

op de wachtlijst van RHC staan. Dit vereist wel de aanleg van hockeyvelden als vervanging van de huidige voetbal- of korfbalvelden. Om het gebruik van de voetbalvereniging in stand te houden, zou het hier kunnen gaan om drie hockeyvelden.

Waar niet vaak bij wordt stilgestaan, is dat de groei van een traditionele buitensport als hockey effect heeft op de bezetting van binnensportaccommodaties. In de wintermaanden, als de competitie van het veldhockey winterstop heeft, maakt RHC gebruik van binnensportruimte in de gemeente. In deze maanden kennen de binnensportaccommodaties, mede door de groeiende hockeysport, topdrukke. Met een toename van het aantal hockeyers zal ook de druk op binnensportaccommodaties toenemen.

Sportpark Irene: een mogelijke oplossing

Vanaf volgend jaar gaat voetbalclub Celeritas gebruikmaken van sportpark Irene. Op het sportpark zijn 5,5 voetbalvelden aanwezig. Celeritas heeft met het huidige aantal teams behoefte aan slechts één veld, waardoor op het park nog veel ruimte over is. Wellicht haalt de komst van Celeritas huidige en toekomstige druk weg bij de andere voetbalverenigingen in de gemeente. Een mogelijke opvulling van het sportpark is een tweede hockeyclub in Rijswijk. Hiermee krijgen hockeyers die nu op de wachtlijst van RHC staan de mogelijkheid om binnen de gemeente te hockeyen. Daarnaast haalt dit druk weg bij RHC.

